

»SLOVENE« velja
po pošti na vsa strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej... K 84.—
za pol leta... » 42.—
za četrt leta... » 21.—
za en mesec... » 7.—
Za inozemstvo celoletno K 95.—
Sobotna izdaja:
za celo leto... K 15.—
za inozemstvo... » 20.—

SLOVENE

==== Inserati: ====
Enostolna petstvrsta (59 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat... po K 1-20
uračni ranglasi... po K 1-80
Pri naročilu nad 10 objav
popust.
Najmanjši oglas 59/9 mm K 4.—
==== Poslano: ====
Enostolna petstvrsta K 3.—
Izhaja vsak dan izveniški po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglaš.
avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bosn.-herc. 7563.

V računih se nekaj ne ujema.

Pariz.

Binkoštni praznik v Parizu leta 1919. Po soparni noči je napočil vroč junijski dan. Ze v jutranjih urah pripeka solnce in kuha zadušljiv velikomestni sopar, namešan z bencinskim dimom tisočeri avtomobilov in vsakovrstnimi plini, ki bi jim tudi najbolj izkušeni kemik težko naštel imena. To fizično ozračje je najprimernejši simbol duševnega, političnega in moralnega vzduha, ki s silnim pritiskom tlačí Francijo in njeno prestolnico in celi svet. »L'attente« — Pričakovanje se glasi uvodni članek, ki ga je na binkoštni predvečer prinesel pariški »Journal des Débats«. Napeto pričakovanje je prevzelo vse duhove. — Čuti se najbolj v Parizu, kamor so obrnjene oči vseh, kdaj vendar udari tako težko pričakovana ura — svetovnega miru. Ze nad pol leta se »dela« mir in čim dalje poteka čas, tem bolj se poljšča duhov nemir in strah. Oni, ki so pričakovali, da dobe pred visokim svetovnim areopagom svoje pravice in svobodo, naglašajo vedno bolj glasno svoje razočaranje; premagani kričijo, da je mir, ki se jim hoče diktirati, nesprejemljiv, krivičen, trd in nasilen; zmagovalci sami se ne morejo med seboj zediniti glede plena, ki jim ga je skupna zmaga prinesla, in zmagovita Francija, ki predseduje mirovni konferenci, stoji ravnokar pred nevarno krizo, ki ji pri ugonobiti vse pridobitve velike zmage. Boljševizem drzno dviga glavo, delne stavke so na dnevnem redu vsaki čas utegne izbruhniti splošen štrajk in še kaj hujšega... Zalostna predigra k »svetovnemu miru«!

Stopil sem binkoštno jutro v priprosto kapelico. Slovesna tišina. Duhovnik bere pravkar izpred altarja vernikom binkoštni evangelij. Vjel sem besedo: »Je vous laissez la paix, je vous donne ma paix« — Mir vam zapustim, svoj mir vam dam, ne kakor ga svet daje, vam ga jaz dam. Nepopoln vtis so naravnale nampe te besede, ki zvenijo danes, ko je problem miru največji in najtežavnejši problem sveta, skoro pretresujoče.

Pred kratkim mi je došla do rok knjižica znanega francoskega modernista Alfreda Loisy: »La paix des nations la religion de l'avenir«. Loisy je sedaj profesor zgodovine religije na »Collège de France« v Parizu in knji-

žica obsega njegovo nastopno predavanje za šolsko leto 1918/19. Govor je sestavljen pod svežim dojmom velike zmage ententnega orožja in zato poln militarističnih fraz, ki se pod prizmo hladnega historičnega realizma razblinejo v nič. Loisy je izobčen katoliški duhovnik, zatorej so psihološko celo umljive razne njegove opazke o katolicizmu in papeštvu. Toda v glavnih idejah njegovega predavanja najdemo resnično jedro, ki je tem važnejše, ker jih je izrekel ta mož.

Loisy misli, da iz svetovne vojne izide svetovni mir narodov, in ta splošen mir mora biti — religija bodočnosti, religija humanitete. Svetovna vojna pomeni po Loisyu mejnik dveh razdobij, veliko krizo, kjer sta trčila skupaj dva ideala, dve sili, ideal svobode proti idealu gospostva, ideal pravice proti idealu nasilstva. Velikf apokaliptični Babilon prošlosti je padel v grob, na obzorju se javlja nova doba, polna najboljših upov.

V Wilsonovih načelih vidi Loisy nov evangelij bodoče religije svetovnega miru. Bodoča družba narodov je socialna oblika te religije, nekaka cerkev bodočnosti.

V svojem drugem delu »Vojna in religija« pravi Loisy, in mnogi v nasprotnem taboru to ponavljajo v Franciji in pri nas, da je evangelij, krščanstvo, posebej katolicizem pokazal popolno nezmožnost ublažiti vojne grozote, vendar pa priznava važnost krščanske religije za vzgojo človeštva in misli, da bodo osnovne misli dosedanje religije povzete tudi v novo religijo humanitete.

Ta argumentacija bi veljala le takrat, če bi se bile države res v celnem obsegu ravnale po idealu evangelija, pa bi bilo v kljub temu prišlo do vojnih grozot. V resnici je pa bilo nasprotno. Države so si zgradile svojo ogromno stavbo gospostva in politike brez ozira na evangelij, deloma celo proti njemu. V mnogih državah, kakor n. pr. v Franciji se je storilo vse, da se razkristjani vse javno in zasebno življenje.

Ako bolnik odbija od zdravnika nasvetovana zdravila, pač nima pravice, očitati neuspešnost tem zdravilom, če pride do katastrofe. Tak bolnik je moderna družba, ki si ne more najti in dati toli potrebnega miru, ker odbija tista zdravila, ki so pogoj za ozdravljenje. Loisy sam nas pouči, kateri so ti pogoji. Po Wilsonu ustanovljena družba narodov je niemu idealna obli-

ka nove religije. Ideja te družbe ni nova. Ze sv. Avgustin je s sebi lastno energijo misljenja razvil to idejo v epikalnem delu »Država božja.« Celo človeštvo naj bi tvorilo eno samo družbo otrok božjih. Za »družbo narodov« v Wilsonovem zmislu stavi Loisy popolnoma pravilno naslednje pogoje: 1. Dobro voljo vseh narodov za pravičnost. Stara resnica! Ze na betlehemske pašnikih se je slišal ta glas: mir ljudem na zemlji, kateri so dobre volje! In rečeno je: Iščite najpoprej božje kraljestvo in njegovo pravičnost in vse drugo — tudi politični mir — vam bo naravnano. Da, pravičnost za vse poedince, visoke in nizke, bogate in revne, pravičnost v res demokratičnem pomenu je jasno izražena v Kristusovem evangeliju. A kako je obledel čut pravičnosti v moderni družbi, lahko s prsti otipamo zlasti mi, ki moramo biti tukaj v Parizu priče, kako se mrcvari usoda narodov. Pravica se priznava le velikim državam in narodom, majhni se naj zadovoljijo le s tem, kar milostno pride iz miz bogatinov. Se celo Wilsonu očitajo, čemu se toliko poteguje za »drobiž« malih narodov in držav! »L'Action française« je struja, ki hoče v Franciji združiti in uveljaviti vse pozitivne elemente, in ta struja je pred nekaterimi dnevi izrekla grajo, zakaj je Francija sploh priznala Jugoslavijo! Mali narodi sploh ne bi smeli imeti lastnih držav! Se li je potem čuditi, da pri popolnem pomanjkanju čuta pravičnosti ne more priti do miru?

2. Kot drugi pogoj za družbo narodov in svetovni mir stavi Loisy nesebičnost (désintéressement), sposobnost, staviti višji, duševni, splošni, trajni interes nad materialni, hipni, posamični. Dejanski pa zastopniki velikih držav vodi goli egoizem, ki pozna le lastne hipne interese. Popolnoma so ljudem prišle iz spomina one velike besede: »Kar ti nečeš, da bi drugi tebi storili, tudi ti drugim ne stori.« Brezobzirni egoizem zavlačuje mirovna pogajanja, moti zločeno postopanje zaveznikov samih in proti celi ententi s krizo.

3. Tretji pogoj je: spoštovanje človeškega dostojanstva v vsakem narodu in vsakem poedincu, duh pravega bratstva. Temeljna ideja krščanstva! Ljubi svojega bližnjega, kakor sam sebe. Vsak človek je v krščanski luči naš brat, brez razlike stanu, rase, socialnega položaja. To misel je prav krepko izrazil apostol Janez: Kdor sovraži svojega brata, ki ga vidi, kako bo ljubil

Boga, ki ga ne vidi? A v družbi narodov — podlagi svetovnega miru, ni v tem bratstvu ne duha ne sluha. Nasprotno, Italijani n. pr. teoretično in praktično izvajajo svoj nauk, da je kalabriški analfabet več vreden, kakor jugoslovanski učenjak! In temu krivemu preročišču se klanjajo vsi mogočnejši, ki snujejo svetovni mir, religijo bodočnosti.

4. Četrty predpogoj: Narodni patriotizem se mora podrediti višjemu patriotizmu skupne človeške domovine. Ze zdavno uveljavljena misel v vesoljnem značaju Kristusove Cerkve! Pa so ji zato očitali brezdomovinstvo, ali pa ta vesoljni značaj krščanstva pozabljali in cerkveno oblast izrabljali v to, da tlačijo in raznarodujejo druge narode, kakor so prej delali Nemci in sedaj delajo italijanski katoličani. Tudi mednarodna socialna demokracija vidi višji tip človeštva le v velikih narodih, manjše pa pomaga tlačiti. Imperializem velikih narodov ne bo nikdar prinesel trajnega miru.

5. Narodi morajo biti resnično slobodni in enakopravni. Trpka ironija! Ravnokar se pri svetovni mirovni konferenci kujejo sužnje verige za stotisoče Jugoslovancev, ki so upali, da jim kdaj zasije zlato solnce slobode. In k tej novi ječi narodov hočejo postaviti trust, ligo narodov, da ne pusti ujetnikov iz ječe.

6. Družba narodov predpostavlja krepko disciplino »religiozne morale«. Ta disciplina pač zahteva žrtve, premagovanje samega sebe, posameznika in celih narodov. To disciplino je krščanstvo že zdavno učilo, ker zapoveduje premagovati samega sebe, svoje strasti, svoje neredno nagnjenje. To »premagovanje« pa moderna družba šteje krščanstvu celo v zlo, zato je prazna vsaka beseda o »disciplini človeštva« in o »religiozni moral«. Brez premagovanja in brzdjanja strasti niso mogoče socialne kreposti, brez teh pa ni mogoč noben red, nobena vnema za višje in skupne interese, nobeno trajno in zadovoljivo mednarodno razmerje.

To je onih šest temeljnih katekizemskih resnic, ki jih stavi kot predpogoj za družbo narodov in za svetovni mir Loisy sam. Ti pogoji so pa podani v praktičnem krščanstvu.

Kolikor bolj se človeštvo oddaljuje od njega, toliko bolj izgublja zmisel za pravičnost in objektivno resničnost.

V duševnem svetu je potrebna neka objektivna norma za orientacijo, goli subjektivistični egoizem mora ro-

LISTEK.

Marij Kogoj:

Madame Butterfly.

(Radi pomanjkanja prostora prinašamo ta listek šele danes.)

Operno delo prejšnjih časov je tvorilo več posameznih zaključnih delov, ki so se zaporedno igrali, s čimer je nastalo delo opernega obsega. Kakor slika je bila, ki predstavlja steno slik, srečno ali manj srečno izdelanih in razporejenih. V tem načinu komponiranja je imela prvo besedo raznolikost, ki si je sledila v večjih presledkih, drugo glasbeni oddihi in prenehljaji ob koncu posameznih oddelkov poleg vsega dobrega v glasbi sami seveda. S tem, da se je med te oddelke pozneje spravila godba, ki jih je vezala, je enotnost postala nekoliko večja. Izostali so pa zato prenehljaji ob koncih, ki so za glasbeni vtis opernega dela imeli svoj gotovi pomen. V svojem poznejšem skladateljevanju je pozneje skušal Richard Wagner doseči večjo enotnost v glasbi z vodilnimi zasnovi, njih pogosto ponovitvijo in obdelavo. Slišal sem že zabavljati proti Wagnerjevemu domisleku, ali naj je prišel na svet kakorkoli, vendar je bil zmožen v precejšnji meri vtelesiti njegovo misel o večji enotnosti opernih del. Od tedaj torej ta misel ni ostala brez vpoštevanja; gotovo za-

radi tega, ker je pač mnogo resnice na tem, da pospešuje enotnost, jasnost in dobro razumevanje operne glasbe. Tudi te dni igrana opera ima kopico zasnovov in tem, katerih raznovrstno ponavljanje sestavlja nje enotnost. Značilno je, da se delo ne vstavlja dolgo v enem občutju, ampak da občutja menjuje, med tem ko so v nekaterih operah istega komponista močno razširjena; pri Wagnerju so značaji godbe tako podaljšani in raztegnjeni, da marsikdaj željno pričakuješ, da bi se kaj zgodilo, kar bi glasbi dalo nov sunek. Resnično je namreč, da prevelika enakost učinkovitost ubija, da dela človeka topega, zlasti če leži enovitost v dolgo raztegnjenem značaju igrane glasbe. V predstojeci operi so potem glavno kontrasti, to je težnja, zadovoljiti v človeku ono, ki v njem teži vedno po novem. Tako si enovitost in razlikovitost v tem delu medsebojno pomagata zadovoljiti v človeku dve vsega vpoštevanja vredni zahtevi.

V zadnjem času je Franc Schreker Debussyjev način recitativne deklamacije na mnogih mestih razširil in izdelal v recitativno melodijo. Nasprotno Puccini pogosto melodijo razdeli med pevce, a kratka besedila z močno naznačenimi deli so prej zmožna nuditi jasnejšo sliko. Mnoge besede operno - dramatičnemu tekstu namreč niso posebno v korist, ker oškodujejo potrebno jasnost z okolnostjo, da ima recitator v kratkem času toliko izpeti, da je

točno jasnost le težko doseči v tem času. Besedilo bi zato moralo biti predavano razločnejše, kar pa vzame več časa, kakor ga komponisti dolgih taktov imajo na razpolago, če jih je volja ustvariti delu dobro celoto. Puccinijeva opera zgoraj navedenega imena ima torej s strani glasbene koncepcije na sebi precej dobrega, tako v kratkem zaporednem trajanju značajev glasbe, kot tudi v razlikovitosti, v okviru katere glasba zadosti tudi nagnenju, ki ponovno želi slišati isto. V tej tragediji mlade Japonke ne pride na vrsto glasba, ki bi bila zajeta iz globočine in žalosti, v kateri bi tožila. Prikrito je v njej vse, kar je globoko in žalostno, ne vije se v obupnosti in joku in močno razvita čustvenost ne veje iz nje. To je vse zastrto s pajčolanom; skladatelj z osebami iz drame ne sočustvuje v trpljenju in žalosti, le opisuje jih in podrobno pripoveduje o njih doživljanju. Tej glasbi gospoduje temperament, ki sta mu važno živahno pripovedovanje in ubrani zvok. Razume se, da tega ne smatram za slabo, saj dobimo podobno tudi že drugod, naj omenimo le pripovedovanje Isolde v prvem dejanju Wagnerjevega »Pristana«, kjer poje Braugani v začetku svoje ljubezni po spoznanju L'antrisa.

V posameznih delih je glasba naslovne opere zelo lepa, vmes pa je precej šibkejših mest, ki na kaj spominjajo: včasih morda na Puccinija samega, včasih pa tudi na prav navadne zveke, kakor je tudi v marsi-

katerih koncih precej šablone. Kompoziciji stoji dobro ob strani dramatizacija, ne le zaradi male dolgoti besedila, katero sem že omenil, ampak tudi v dramatičnih motivih in dobro zamišljeni sceni.

Prva letošnja uprizoritev te opere je bila na moč šibka, bila je po današnjih pojmih bolj glavna skušnjava kot uprizoritev. Mnogo bolje je bilo prvo ponavljanje. Kako dobra je bila uprizoritev »Madame Butterfly« v pevskem oziru, nam kaže razdelitev vlog, po kateri je gospo Butterfly pela gđc. Thalerjeva. Partija je bila utrudljivo visoka, če to pravilno posnemam iz petja tik pred vstopom na oder, kjer je pri obeh prireditvah pela precej drugačen ton, kakor ga je hotela; tako tudi iz več mest, kjer je bil njen glas brez prave moči in je pela le bolj s falzetom. Od onih, ki so v svojih rokah imeli glavni del predstavitve »Madame Butterfly«, nas je najbolj zadovoljil g. Levar, ki je v svojem petju približno dosegel ono stopinjo dobrega prednašanja, ki nam jo je imenovati dobro. Kakor je najbrž vsem že znano, ima Pinkerton glas, s katerim bi res lahko dosegel prav velike uspehe, če bi mu bila, napram vlogam, lastna točnost in vestnost, katere mu tako nedostajajo. Tako je torej le posameznosti zapel prav zadovoljivo, ne pa vsega. Ne moremo si misliti, da bi bili dolgi toni, kakor ob onih junaško dramatičnih sklepih, kjer glas obstane na dominantni in se potem z vsem šumom

diti konflikte. Mesto da vodilni faktorji množicam pojasnjujejo dejanski, resnični položaj, prikrivajo rajši resnico, podžigajo z najhujšo demagogijo ljudske strasti in tako onemogočujejo vsak sporazum. Klasičen vzgled imamo v Italiji glede jadranskega vprašanja. Celo v Franciji, tej zlati deželi svobode mišljenja in tiska je Jugoslovonom cenzura sploh prepovedala ugotoviti, koliko je Slovencev v Trstu in francoski zunanji minister je naši delegaciji naznanil, da se ji je hudo zamerilo, ker je med svoje zahteve stavila tudi Istro in Goriško. Ne marajo torej slišati resnice, da sta ti deželi po ogromni večini prebivalstva jugoslovanski!

Svetovna vojna s svojimi grozotami in nezasišanimi barbarstvi je bila prava katastrofa evropske kulture; pri sklepanju miru se pojavlja še pogubnejša kriza v mentaliteti držav in narodov. Izgublja se zmisel za objektivno resnico in pravico sploh. To je strašna depravacija duševnosti. Z nepobitnimi dokazi je naša delegacija predložila velevladnim pri mirovni konferenci vsa nasilstva, ki jih počenjajo Italijani v osvojenem ozemlju in Nemci na Koroškem. Vse zastoni! Kakor bi zidu kaj pripovedoval. Kdor je slabjši, ne more in ne sme imeti prav!

Trdovratno zapirati oči resnici, imenuje krščanstvo greh zoper sv. Duha. To je najstrašnejša duševna bolezen. Izgublja jo zmisel za objektivno pravico in resnico, postaja človeštvo nerodovito drevo, ki se poseka in v ogenj vrže. Graditelji svetovne mirovne stavke polagajo slabe temelje, njih zgradba ne bo držala, če se bo sploh dala postaviti. Že sedaj se dviga opozicija in nezaupnost proti Wilsonovi ligi narodov.

Krščanstvo stavi pred človeštvo svetovno zgodovinsko alternativo. Na eni strani ponudba: »Svoj mir vam dam, svoj mir vam zapustim,« na drugi strani resna napoved: »Protí koncu dni bo mera opešala, ljubezen ohladila, vstalo bo ljudstvo proti ljudstvu in bodo veliki poboji na zemlji.« Človeštvo se odvrta od absolutne resnice in izgublja zmisel sploh za vsako objektivno resnico, potaplja se v morje razbrzdane subjektivizma in egoizma, ki izključuje medsebojni sporazum. To je psihološki razlog svetovnih katastrof. V računih svetovnih problemov se nekaj ne vjema.

Dr. A. Gosar.

Postranski zaslužek in male kmetije.

Glavno dejstvo, na katero se opirajo ugovori proti temu, da bi se velika posestva polagoma razdelila, ter bi na njihovo mesto stopile male kmetije, če jih še tako imenujemo, je revščina in mnogokrat uprav beraški položaj, v katerem živijo naši mali »kmetje«, kajzarji in bajtarji. Če si zastavimo vprašanje o najprimernejši obliki poljedelstva tako, da upoštevamo pri tem samo dejstvo, kakšna bodi kmetija, da more sama na sebi preživljati družino, ki prebiva na njej, potem je jasno, da moramo dati prednost velikim kmetijam. Čim večje posestvo ima kdo, tem lažje si uredi svoje gospodarske raz-

spusti v toniko, tako važni, kakor nam petje g. Drvotne hoče dokazati. Poleg tega bilo prav dobro, da bi se potrudil govoriti boljše slovenščino. Pri dobri prestavi pravilna izgovarjava za dobrega pevca nikakor ni težka, ker se besedni akcent krije z muzikalnim in mora pevec torej dobro izgovarjati, če v petju pravilno ritmizira in akcentira.

Manjše vloge z gđc. Medvedovo in g. Mohoričom, ki je pri tej priliki pel boljše kakor ponavadi, so bile zasedene dobro. Zbor je bil med prihajanjem v prvem dejanju kakor tudi ob petju lep, a na odru precej vsakebi. Tu je krivda zbora gotovo manjša kakor krivda dirigenta, ki bi s primernim trudom lahko to zboljšal, posebno če je, kakor se govori, specialist za italijanske opere. V drugem dejanju je zbor svoj del zapel boljše, a v tretjem so bili začetni vsikliki preveč neizdelano ogrodi, ki so proti koncu postajali vedno boljši. Orkester bi rabil gotovo več vaj, da bi to glasbo primerno prednašal in da bi pustil vedno v ospredje, kar bi moralo vanj, da bi se držal v primerni dinamiki s pojočimi itd. Za vse to bi se dirigent moral posebno zavzeti, saj z malimi vajami nastopijo komaj dobro izurjeni orkestri, če nimajo komednega dirigenta. Drugič so torej igrali že boljše.

Scenerija obeh dejanj je bila lepo izdelana, zlasti pri drugi uprizoritvi. Telesni sunki, ki jih je režija vpeljala v igro gđc. Thalerjeve, so prav šibek in zelo nelep simbol za izmučenost ali za nepravilno udarec na iznenađeno.

mere tako, da živi res udobno brez prevelikega truda in skrbi.

Ako bi takoj ali tudi šele tekem nekaj let, razdelili vsa posestva, ki so prevelika, da bi jih mogla posamezna srednjevelika družina sama obdelati, na manjše kmetije, ki bi odgovarjale temu pogoju, drugega pa ne bi zanje ničesar storili, bi bila v najkrajšem času cela dežela poseljena z reveži, ki ne bi imeli doma obstanke, ki bi morali vnovič popustiti košček zemlje, ki bi ga sedaj dobili ter iti s trebuhom za kruhom.

S tem pa ni rečeno, da so razlogi, ki govorijo res to, da dobi kolikor mogoče vsakdo, ki se peča, ali bi se rad pečal s poljedelstvom, svoj košček zemlje, na katerem bi se osamosvojil, napačni, ali da napačno umevamo statistične podatke, ki dokazujejo, koliko presegajo uspehi intenzivnega, malokmetijskega poljedelstva produkcijo velikih kmetij, ki se morejo le ekstenzivno obdelovati. Vsi ti razlogi držijo brez dvoma, napačno je le, če se izteše vprašanje o najprimitivnejši obliki poljedelstva iz kompleksa vseh ostalih vprašanj, ki se tičejo gospodarskega življenja poljedelcev, napačno je, če se presoja agrarno vprašanje samo z ožjega stališča, kot vprašanje, ki se tiče samo lastninske in užitninske pravice na zemljišču.

Če hočemo priti do zaključka, ki bo imel za zadovoljivo ureditev gospodarskih razmer res kaj praktičnega pomena, moramo vzeti agrarno reformo v širšem pomenu ter pritegniti v njen obseg tudi ona gospodarska vprašanja, ki z razdelitvijo zemlje samo na sebi niso v nikaki neposredni zvezi, ki pa so kljub temu za gnotno blagostanje poljedelcev in tudi drugih stanov bistvene važnosti.

Tu sem spada n. pr. vprašanje o zemljiški renti, ki igra tudi v stanovanjskem vprašanju važno vlogo.

Za male kmete, ki naj bi nastali po agrarni reformi, pa je izmed teh vprašanj najvažnejše ono, ki se tiče takozvanega »postranskega zaslužka«.

Tega sem se v svojih člankih sicer parkrat dotaknil, vendar je potrebno, da se o tem vprašanju še posebej razpravlja.

Zlasti v krajih, kjer zemlja ni posebno rodovitna, mali posestniki z dohodki iz svojega zemljišča nikakor ne morejo preživljati sebe in svoje družine. To je utemeljeno že v naravi poljedelstva samega na sebi, ker je več ali manj omejeno na gotove letne čase, izven katerih na polju in sploh v gospodarstvu, ni za celo družino dovolj posla. Zato se morejo samo s poljedelstvom preživljati edino le veliki posestniki, ki obdelujejo svojo zemljo s tujimi delavnimi močmi, katere si iščejo izven sezone drugod primeren zaslužek, ali pa mali kmetje v zelo rodovitnih krajih, kjer si z nekaj mesečnim delom pride-lajo dovolj, da morejo od tega celo leto živeti. Povsod drugod pa je nujno potrebno, da si poiščejo mali kmetje, kajzarji in bajtarji, poleg poljedelstva v strogem pomenu besede, še kak drug vir dohodkov.

Takih virov postranskih dohodkov je cela vrsta; kateri izmed njih pa je v po-edinem slučaju najprimernejši, to je odvisno od krajevnih naravnih, gospodarskih in tudi kulturnih razmer. V okolici mest, kjer ni industrijskih krajev, zadostuje mnogokrat, če mali posestnik svojo zemljo kar najbolj intenzivno, ali bolje, vrtnarsko obdela, ter prodaja svoje pridelke na trgu v mestu. Drugod je ugodna prilika za izvoz sadja, mlečnih izdelkov, perutnine, jajc in drugih živil. V vseh teh slučajih torej niti ni treba, da bi se poljedelec lotil poleg svoje stroke, še kakega povsem različnega posla. Treba je le, da zna svoje poljedelstvo prav urediti, zlasti pa da zna svoje pridelke tako izrabiti, da jih kar najdražje proda. Ponekod nudi tudi tujski promet ugodno priliko za dober zaslužek, ki naj izpolni primanjkljaj pri poljedelstvu.

Mnogo je krajev, kjer so že po naravi dani pogoji za dober razvoj ene ali druge obrti oziroma industrije. Marsikje je taka obrt že vpeljana, trebalo bi jo le zboljšati in povzdigniti. Kjer pa dosedaj še ni take obrti, in tudi ne drugih predpogojev za primeren »postranski« zaslužek malih posestnikov, tam se morajo ti pogoji nanovo ustvariti.

Ravno sedaj pri nas to ne bi bilo tako zelo težko, ker se odpira obrt lepá prihodnost, ako se bo le primerno razvila ter povspela na tako višino, da je ne bodo tuji izdelki izpodrinili z našega domačega trga. Ako se bo v tem oziru storilo vse, kar bi se moralo storiti, bo v naši deželi dovolj prostora še za znatno število naših rojakov, ki se bodo iz tujine vrnili v svojo domovino. Naše agrarno vprašanje moramo presojati tudi s stališča notranje kolonizacije, ker ga bomo edino s tega vidika mogli na vse strani prav rešiti.

Gre zato, da se omogoči na domačih tleh kar največ mogoče vsem članom našega naroda res človeku vredno življenje. Predpogoj zato pa je, da bodo imeli tisti, ki bodo dobili košček naše zemlje v svojo last, na nji tudi trajen obstanek, da jim ne bo trebalo bežati v mesto ali tujino. Zato pa je zopet nujno potrebno, da se istočas-

no, kakor bi nastajali po deželi majhni kmečki domovi, ustvari po vseh teh krajih primerna prilika za zaslužek, ki bo nadomestil ono, česar posestvo samo na sebi ne more dati.

Agrarna reforma se torej ne sme omejiti samo na reformo lastninskih in užitninskih pravic na zemljišču, marveč se mora raztegniti tudi na ostala važna gospodarska vprašanja, ki so z njo v ozki zvezi. Le od istočasne rešitve vseh teh vprašanj smemo pričakovati zaželeni uspeh.

Boljševizem v Prekmurju.

Meseca maja t. l. je prišel na Ogrskem do vlade boljševizem. Na konja ga je spravil grof Karoly Mihael, takratni ministrski predsednik ogrske republike, in sicer namenoma. Hotel je na vsaki način rešiti enotnost Ogrske in ker je spoznal, da se mu po diplomatični poti ne posreči, se je poslužil strašila (za entento) — boljševizma, misleč, ko bo ententa videla na Ogrskem boljševizem, bo takoj pripoznala njeno integriteto, samo da se zajezi pot boljševizmu. Zakaj neki je želel Karoly integriteto? Morebiti, ker je domoljuben? Je li zavrela v njem nekdanja nacionalno-plemenitaška kri? Morda tudi, toda glavni nagib te akcije je bila njegova brez-pojma častihlepnost. Nacionalci so ga namreč začasa vojne in še po polomu grozno preganjali kot »veleizdajnika«. Kot takemu so mu očitno grozili v zbornici, da ga ustrelijo (malo pred revolucijo). Da bi dokazal nacionalnim plemenitašem in socialnim demokratom, da ni izdajalec, kakor so ga nazivali, in si pridobil ime rešitelja domovine, — se je potegnil za integriteto dežele in predal državo boljševikom. Čast si je hotel ohraniti, — pa jo je zgubil — in z njo zapravljal blagostanje Ogrske za mnoga desetletja, če ni pogubil samostojnosti Ogrske sploh.

V slovenskem Prekmurju je boljševiški prevrat začetkom slabo vplival, potem pa vedno večje veselje budil med ljudstvom. Zakaj? So se mogoče Prekmurci boljševizma radovali? Nikakor. Veselili so se le, ko so videli, da manjšina madjaronov, ki se prej ni hotela izjaviti za Jugoslavijo, sedaj čaka od nje rešitve izpod boljševiških verig. Kako se je razširilo srce »Jugoslovonom« (tako imenujejo Prekmurce jugoslovanskega mišljenja), ko so slišali tiste, ki so na hujskanje odvetnika dr. Ciffraka in judov stivali Jurisčičevo posadko iz Murske Sobote, takole govoriti: »Bog prinesi Jugoslovane, vse njim damo, kar imamo!«

Boljševizem je v tem oziru koristil Prekmurcem. Zbudil je v njih narodno zavest. Skoro nobena odredba boljševiške vlade se ni v Prekmurju izvedla, Prekmurci so raje trpeli preganjanje, kakor da bi ustanovili po občinah direktorije. Najpoglavnejše uprave boljševiške vlade — delavski sovjet — ne poznamo v Prekmurju. Boljševiških načel se je ljudstvo branilo z vsemi silami. Tepli so naše ljudi, jih zapirali, preganjali in streljali.

Ljudstvo vse pretrpi, a boljševizma noče sprejeti. Madjarsko vojaštvo, ki je držalo in drži Prekmurje zasedeno, je boljševiško, — boljševiki so tudi nekateri madjaroni (do 20 jih je), katere imenoma poznamo, a kljub temu je ljudstvo ostalo nedotaknjeno.

Najlepši dokaz tega je dvoje dejstev: 1. »Novine«, katere so boljševiki začeli izdajati, je ljudstvo odločno zavrnilo, čeravno so mu grozili in različne sitnosti delali. »Ni nam jih treba, ni nam jih treba,« je ljudstvo vedno odgovarjalo. Značilno je, da je tednik »Novine« imel za časa vojne 6200 naročnikov, sedaj pod boljševiki pa samo 38. Grofi in judje so nametali skupaj velikanske zneske v denarju za narodno stražo proti »boljševikom« (tako so imenovali z bojišč se vračajoče vojake, ki so tuintam jude pregnali) in proti Jugoslovonom. S tem denarjem so tiskali »Novine«, seveda na našem papirju in naših strojih, katere so zaplenili brez odškodnine — ter jih delili gratis.

Pa niti to ni pomagalo. Naše ljudstvo tako sovraži boljševizem, da teh »Novin« sploh pogledalo ni, ampak na koščke trgalo. Kamor so prišle za razdelitev, so ostale; kajti po nje ni prišel nihče.

Da boljševizem nima v Prekmurju nobenih pristašev, priča nadalje vstaja proti boljševikom. Zgodovina te vstaje je sledeča: Črenovski zloglasni učitelj in organist Viljem Tkalec, 24 let star nadpor., zagrižen madjaron, ki niti s svojo materjo ni hotel nikoli slovenski govoriti, niti z župljani, — ti Tkalec je, po polomu, s puško branil posestva judov in grofov, da jih niso vojaki oropali. Tega mu gotovo nihče ne zameri. Ampak njegova grozodejstva, ki jih je uganjal v Medjimurju in Prekmurju s svojimi mornarji, so zverinska. Streljal, ropal in na različne druge načine je mučil nedolžne. Naravnost ubiti so ga hoteli, posebno še, ko je izgnal Jugoslovane iz Prekmurja: glavni organizator

protiorganizacije je bil on, za kar ga je vicežupan komiteta Zala imenoval »zvezdo Ogrske«. Po odhodu vladnega komisarja dr. Obala iz M. Sobote je bila ta »zvezda« imenovana za »političnega poverjenika za Slovensko krajino«.

Madjarski nacionalce Tkalec je postal pozneje boljševik; ropati se je naučil v Medjimurju; da bi pa tudi na zunaj pokazal svoj boljševiški duh, se je začel česati po boljševiško, to je, pustil si je rasti kar najdaljše lase in jih počesal na levo stran glave (desne strani se boljševiki bojijo).

Vzel je (»vse naše«) avtomobil grofa Zichytja in se vozil po Prekmurju gor in dol. Dnevno je imel 500 kron plače, ki mu je bila dovoljena. Kako tudi ne! Saj ima prostak-boljševik na dan 50 K, menažo in podporo za družino. Kako naj bi somišljenik Tkalec, njih vodja, ne imel ene ničle več. Zraven tega si je hotel kot največji boljševik še nekoliko življenje zboljšati. Preskrbel si je take dokodke, da je za to izvedela vlada v Budimpešti in je odposlala vojake, da zgrabijo velikega boljševika. Tisti Tkalec, ki je v teku pol leta bil madjarski nacionalce, kršč. socialce, socialni demokrat in boljševik, je sedaj naenkrat postal slovenski socialni demokrat. Svojim vojakom je obečal, da vzame duhovnikom, grofom in judom vsa posestva in jih med nje porazdeli, le da ga samo rešijo.

Tkalec se zagovarja pred vlado, ker pa ta njegova umivanja prav ne upošteva, si pomaga sam na drugi način. Prodobi si nekaj Slovencev (Prekmurcev), — razglasi »slovensko samostojno republiko«, katere prvi diktator in predsednik bi bil sam. Obrne se na Nemško Avstrijo, odpre proti nji mejo in se obrne obenem do Italijanov ter prosi pomoči. Nemci so mu obljubili 500 mož in strelivo. Strelivo je dobil, vojakov pa samo 50 (prostorvoljceve-Nemceve) z nekaj častniki. Madjarski boljševiki so ga deloma izdali, nekaj jih je pa tudi zvestih ostalo. Pridružili so se mu tudi Slovenci iz okolice M. Sobote. Vseh skupaj je nabral do 300. Da bi se otrsli boljševiškega jarma, so nekateri Slovenci v civilni obleki zgrabili za orožje in napadli boljševike, meneč, da jim pride Jugoslavija pomagat. Tkalecve sebične akcije niso poznali. Borili so se za slovenske pravice; njih namen je bil otrsiti se Madjarov in priti pod Jugoslavijo, — če bi jih pa ta ne sprejela pod Nemško Avstrijo, — ker na vsaki način hočejo proč od boljševikov. Tkalec je vsled boljševiške premoči pobegnil v Gleichenberg z ugrabljenimi milijoni; zapeljano ljudstvo je pa izročil grozotam zmagovalcev. Grozno je trpelo ljudstvo, zlasti v županiji Zala, kjer je (Tkalec rojen; mislili so, da je tam zarota. V resnici se nihče iz te županije ni pridružil Tkalcu, ker so ga dobro poznali.

Madjarska in madjaronska »narodna straža« je sedaj tudi slovenska postala. Prekmurci so spoznali, da so Slovenci in vsi želijo proti pod Jugoslavijo; ne vemo pa, če jih ta mara.

»Puške prinesite, bratje Jugoslovani, in mi gremo z vami, da rešimo Prekmurje!« To je geslo Prekmurcev. Bodo-li ubogi Prekmurci še dolgo čakali na svojo rešitev? Prekmurec.

Nemška grozodejstva v Velikovu.

Ker niste dozdej iz Velikovca prejeli še nobenega poročila, vam hočem v sledečem popisati strašna grozodejstva, katere so Nemci po zavzetju Velikovca dne 2. maja t. l. v mestu in okolici počenjali. V mestu in okolici so oropali vse zavedne Slovence. Občinskega gerenta in za našo slovensko stvar velezaslužnega g. Čarfa so tako popolnoma oropali, da je vrli mož zdaj na stara leta popolnoma uničen. Gg. kanonikoma Štihu in Kotniku so vzeli vso njihovo opravo in obleko. V slovenski posojilnici so staro slovensko blagajno razlomili, ali tu niso prišli na svoj račun, ker v isti niso našli denarja. Še večjo smolo so imeli nemški vandali pri novi oklopni blagajni, v kateri se nahaja gotovina in sosebno obligacije vojnega posojila. Posrečilo se jim je sicer blagajno od stene na tla spraviti, ali odpreti je niso mogli, zakaj njene debele stene so zmagovalito kljubovale nemškim veleroparjem. Tudi slovenskega krojača g. Potočnika so deloma oplenili, ravnotako tudi orožniškega stražmojstra Ledererja in zemljemerca g. Kvardo. Nečuvno surovo so pa postopali z na smrt bolnim g. dekanom Čemerjem, ki ni mogel pobegniti. Šestkrat so vdrli v njegovo bolniško sobo in mu strašno grozili. Tako je rekel neki nemški vojak: »Haut ihn mit dem Gewehrkolben über den Schädel, hat ja schon lange den Galgen verdient« (udarite ga s puškinim kopitom po glavi, saj je že davno vislice zaslužil). Vzeli so mu ves denar, ki ga je imel in popili v kleti nad sto litrov vina. Ko je dekanova gospodinja podivjane

nemške vojske prosila, da bi naj vsaj toliko vina pustili, da se bo moglo maševati, se je zadržal neki nemški vojak: »wir brauchen keine Messe und keine Pfaffen (mi ne potrebujemo maše in farjev).

Resnici na čast se pa mora priznati, da so se nekateri velikovski nemški veljaki krepko zavzeli za v tako veliki nevarnosti se nahajajočega g. dekana in zadržali, da se mu ni še kaj hujšega pripetilo. Vso svojo jezo pa so izpraznili nad »Narodno šolo« in župniščem v Sent Rupertu. Škoda je tu tako velika in opustošenje tako veliko, da se ne da popisati. »Nar. šola« je bila Nemcem od nekdaj trn v peti in so napadali pri vsaki priložnosti. Sosebno zdaj se je večkrat čulo iz nemških vrst: »Narodna šola« je kriva, da so jugoslovanske čete zasedle Velikovec, zakaj ona je organizirala slovenski življenjski svet od Drave. Med divjim krikom so naskočili nemški vojaki in oboroženi nemški armatniki civilisti »Narodno šolo«, vrgli so proti poslopju tri ročne granate in strašno streljali s puškami. Šolske sestre so do smrti prestrašene zbežale v klet, kot prva žrtev je padla osemnajstletna gojenka in učenka gospodinjske šole Rozika Kofler, kmečka hči iz Štebna pri Beljaku. Mogla je pridna deklica še v klet leteti, potem se je zgrudila in umrla.

Čez nekaj dni je prišel dekličin oče v št. Rupert, je dal svojega dragega otroka na pokopališču izkopati in odpeljal truplo domu. Ko so potem vojaki udrlji v klet, so jim sestre rekly pogumno: odnehajte vendar, ena žrtev že leži mrtva na tleh, sicer jih bo še več. Neki nemški vojak je kričal nad sestrami: »Ve ste otroke poslovenjale, danes je prišel dan plačila.« To se je zdelo celo drugim vojakom odveč in trenutno niso sestram ničesar storili. Za sestre se je zdaj potegnila vrla gospa Novak, soproga orožniškega stražmojstra, ki stanuje v vili tik »Narodne šole«, katera je tudi last družbe sv. Cirila in Metoda. Ta je vzela sestre v vilo in, ko so pozneje nemški vojaki sestre tam napadli, je gospa Novak, ki je rojena Nemka iz Gornjega Štajerskega, pogumno stopila pred zbesnele vojske in rekla: »Vso odločnostjo: «Le čez moje mrtvo truplo boste mogli sestre napasti, potem boste pa imeli sramoto, da ste nemško ženo umorili.« Tako je gospa Novak rešila ubogim sestram življenje; čez nekaj dni so sestre odpeljali v št. Andraž v laudski dolini in jih tam v tamošnjem samostanu internirali.

V »Narodni šoli« je trajalo ropanje celo dva dni, prišlo je iz vseh okrajev okolice, celo iz nemških krajev, veliko ljudstva, ki je obenem z vojniki oropalo vse v šoli in odpeljalo na avtomobilih in vozovih. Zdaj je veliko šolsko poslopje popolnoma prazno, le v razredih so še klopi in v internatnih sobah par miz, vse drugo so odvedli roparji. Najgrše so se vedli naravnost podivjani vovberski nemški kmetarji. Krasne omare v posvetovalnici z dragocenimi prirodoslovnimi in fizikalnimi zbirkami in vsa knjižnica, vse je izginilo, ne vidiš nobenega razpela, nobene podobe več na stenah, povsod so same gole stene in tla so pokrita s samimi raztrganimi zvezki in knjigami.

Vrhunec je pa divjanje doseglo v šolski kapelici. Krasni izrezljani oltar je silno poškodovan, svečniki so izginili, vsa mašna obleka in mašni kelih so oropani. Šolska dekla Franca Pušl je bila priča, ko je nemški vojak z bajonetom stransko preklinjavaje odprl tabernakelj, vzeli ciborij in svete hostije z roko zmečkal. Ko je dekla pobrala nekatere sv. hostije, ki so na tla padle, ji je vojak hostije vzel. Nato je dekla ostanke svetih hostij pobrala in jih sežgala, da jih tako obvaruje nadaljnjega oskrnjevanja. Ravnotako so oropali tudi šolsko telovadnico in na sesterski pristavi vso živino: konje, govejo živino in vse prasce. Sestre so izgubile vse imetje in imajo velikansko škodo. Tudi šentrupertsko župnišče je popolnoma oropano in so same gole stene. Tudi župnijska cerkev v št. Rupertu je nekoliko oropana, vendar so dobri farani še pravočasno rešili kelihe, monštranci in obleko. Da so ljudje mogli monštranco in ciborij iz tabernaklja rešiti, je v tej skrajni sili neki bivši mašni strežnik vzel spoštljivo sv. Rešnje Telo in svete hostije iz ciborija, dejal jih v snažno ruto in potem vse skupaj sežgal, da se je tako obvarovalo presv. Rešnje Telo onečaščenja. Tudi v okolici so nemški vojaki oropali več zavednih slovenskih kmetov, nekatere celo pretepli.

To je tista hvalisana nemška kultura, s katero bi Nemci še nadalje nas koroške Slovence osrečevali. Ali, hvala Bogu, tudi za nas toliko stoletij zatirane koroške Slovence je napočil vstajenja dan. — Vsa škoda samo v velikovski občini znaša dva milijona kron. Našo slavno vladno prošimo, da naj škodo nemudoma da ceniti in z naglo pomočjo pride oropanim na pomoč! Zdaj je v Velikovecu in okolici vse mirno, zakaj hujšakači so pobegnili, za red in varnost pa skrbi naše hrabro jugoslovansko vojaštvo.

Odgovor Nemčiji.

LDU Lyon, 19. junija. (Brezlično). V svojem odgovoru na nemške protipredloge odklanjajo alirane in asociirane države med drugim nemško zahtevo, da se izvede ljudsko glasovanje v Alzaciji - Loreni. Nemčija je podpisala pogodbo o premirju, sprejela s tem tudi nje osmi člen, ki označuje Alzacijo-Loreno kot po Nemčiji izpraznjeno ozemlje ter izgubila na ta način vsakršno pravico zahtevati tako ljudsko glasovanje. Niti prebivalstvo Alzacije-Lorene ga ni zahtevalo nikoli. Nasprotno, to prebivalstvo je skozi 50 let protestiralo proti nasilju, čigar žrtev je postalo leta 1871., dasi je bilo to protestiranje zanj opasno in škodljivo. Kakšna je volja alzaško-lorenskega prebivalstva, o tem torej ni dvoma, in alirane ter asociirane države so odločene, to voljo tudi uveljaviti. — Tudi glede Gornje Šlezije je zahtevala Nemčija ljudsko glasovanje. Pozabila je, da kažejo njene lastne uradne statistike z leta 1910. močno poljsko večino v tej pokrajini. Zavezniki pripuščajo ta plebiscit, toda izvršiti se mora šele čez dalje časa. Pokrajino bodo morale začasnno zasesti zaveznike čete, nje upravo pa prevzeti posebna komisija, katere nepristranost mora biti zagotovljena, da se tako zagotovi popolna svoboda glasovanja. — Nemčija je v svojih protipredlogih sprejela znižanje svoje armade na 100.000 mož ter odpravo svojega vojnega brodogoja. Zavezniki so nato dovolili nastopne ugodnosti. Nemčija sme zniževati število svoje vojske bolj polagoma, kot je bilo določeno spčetka. Do preteka prihodnjih treh mesecev sme pridržati še največ 200.000 mož. Vsakega nadaljnjega četrta leta bo določala posebna komisija, sestojeca iz vojaških strokovnjakov aliranih in asociiranih držav, koliko sme prihodnje tri mesece znašati jakost nemške armade. Vendar se bo poizkušalo, znižati nemško armado prej ko mogoče na 100.000 mož, kakor predvideva mirovna pogodba, najkasneje pa do 31. marca 1920, ko stopi nemški brambni zakon iz veljave. — V enem izmed nadaljnjih odstavkov utemeljujejo zavezniki svoje prepričanje, da nosi Nemčija sama vso odgovornost in vso krivdo za izbruh vojne. Člen 227 mirovne pogodbe z dne 7. maja t. l., ki odreja kazensko postopanje proti Viljemu II., ostane neizpremenjen; ta obtožba, pravi spomenica zaveznikov, je najmanjše, kar se more zahtevati za največji zločin proti mednarodni morali. Zavezniki pripominjajo, da nameravajo tekom prvega meseca po uveljavljanju mirovne pogodbe predložiti končnoveljavno listo vseh onih oseb, ki se jim morajo izreči. — Nemčija v svojih protipredlogih pristaja na to, da bo izplačala do 1. maja 1926 dvajset milijard mark v zlatu, ostane pa da bo izplačevala počenši od 1. maja 1927. Obenem stoji Nemčija na stališču, da skupna vsota vseh denarnih obveznosti na noben način ne sme prekašati 100 milijard mark v zlatu. Nemci so se pritožili, da je komisija za obnovu tiranska institucija ter zahtevali, da mora biti Nemčija v njej zastopana. Na to pripombo izjavljajo zavezniki, da omenjena komisija nima namena niti tlačiti koga, niti omejevati nemško suverenost ter pripominjajo, da bo imela Nemčija tekom štirih mesecev po uveljavljanju pogodbe možnost, staviti predloge, kakršnekoli bo smatrala za umestne. Alirane in asociirane države jih bodo vzele na znanje in proučile. Vpoštevanja vredni bi bili zlasti predlogi o nastopnih eventualnostih: Nemčija bo mogla ponuditi gotovo okroglo vsoto za poravnava bodisi celokupnih svojih obveznosti, kakor jo definira člen 232 mirovne pogodbe, bodisi za poravnava te ali one izmed posameznih kategorij škode, ki so naštele v mirovni pogodbi; razen tega bo imela Nemčija tudi staviti ponudbo, da izvrši s svojimi lastnimi sredstvi delno ali popolno obnovo v enem izmed opustošenih ozemelj, oziroma da popravi na enak način gotove kategorije škode v nekaterih določenih, ali pa v vseh pokrajinah, ki so trpele vsled vojne. — V finančnih klavzulah prvotne mirovne pogodbe se podeljuje zaveznikom privilegij, da imajo prvo besedo pri razpolaganju s premoženjem in z viri dohodkov nemškega rajha in posameznih nemških držav; na ta način naj se ustvari jamstvo za obnovitvene stroške in druge obveznosti, ki izvirajo iz mirovnih pogojev. Proti temu je nemška delegacija protestirala, nakar so alirane in asociirane države izjavile, da v notranjosti bivšega nemškega cesarstva ne nameravajo zahtevati te predprave glede druge imovine in drugih gospodarskih virov, kakor onih, ki so last nemške države. — Glede gospodarskih določb prvotne pogodbe vztrajajo zavezniki na zahtevi, da morajo imeti v prehodni dobi mnogo več gospodarskih ugodnosti, kakor pa Nemčija, to pa zato, ker je Nemčija na ozemlju, kolikor ga je držala zasedenega, na naravnost zločinski način storila vse, da bi spravila svoje nasprotnike v položaj go-

spodarske manjvrednosti. — Nemška delegacija izjavlja v svojih pripombah k mirovnim pogojem, da more samo povrnitev k temeljnim in neizpremenljivim načelom morale in civilizacije, namreč k sklenjenim pogodbam in sprejetim obveznostim, omogočiti narodom mirno življenje drug poleg drugega. Po štirinapolletni vojni, ki jo je izzvala Nemčija, zanikajoč omenjena načela, si alirane in asociirane države ne morejo kaj, da ne bi ponovile besed, ki jih je izrekel predsednik Wilson 27. septembra 1918: »Vzrok, zakaj se mora mir dejanski zametiti, je ta, da bodo pri sklepanju mirovne pogodbe med strankami tudi take, katerih obljube — kakor smo že videli — ne zaslužijo niti najmanjšega zaupanja.«

Narodno predstavništvo.

LDU Belgrad, 19. junija. Včerajšnje sejo narodnega predstavništva je otvoril predsednik dr. Draža Pavlovič ob 16. uri 50 minut.

Med interpelacijami je bilo tudi vprašanje posl. Stanko Baniča (Jugoslov. klub) na ministrskega predsednika, ministra za notranje stvari in ministra za vojno mornarico zaradi cenzure, zlasti v Bosni, ki da se izvaja strogo zlasti proti gotovim strankam. Ministrski predsednik Stojan Protić, minister za notranje stvari Svetozar Pribičević in minister za vojno in mornarico general Hadžić odgovarjajo, da je cenzura potrebna z ozirom na izjemne razmere časa, kakor tudi iz razlogov vojaškega in zunanjepolitičnega značaja. Posl. Stanko Banič se ne zadovoljuje z odgovorom, vprašuje, kdo je za cenzuro odgovoren in zahteva izpremembo sistema v Bosni. — Min. predsednik Stojan Protić izjavlja, da kot predsednik ministrstva prevzema vso odgovornost za cenzuro.

Nato se preide na dnevni red: Razprava zakona o državljanstvu v kraljestvu.

Posl. dr. Žarko Miladinović naznani, da odsek ni hotel izvršiti izprememb zakonskega načrta, ker prepušča redakcijo plenumu.

Posl. dr. Polić (narodni klub) vztraja pri svojem predlogu ter priporoča, naj se izpremembe sprejmejo.

Posl. dr. Angjelinović predlaga gotove izpremembe.

Posl. dr. Voja Marinković (demokrat) razlaga, zakaj je odsek odklonil redakcijo zakonskega načrta. Posebno naglašanje državnopravnega položaja Hrvatske, Slavonije in Dalmacije smatra za neopravičeno. V zakonu se ne govori o kraljevini Hrvatski, ker se državnopravni položaj Hrvatske ni določil z zakonom. Mi danes v novi državi nimamo zgodovinskega prava, ker se je država stvorila potom revolucije, zaradi česar je negacija vsega prejšnjega, kakor tudi zgodovinskega prava. Mi nimamo niti v Hrvatski, niti v Srbiji državljskega prava, in ako se ne odrekamo naši zgodovini in ne izvajamo iz nje naših državljskih pravic, vsekakor stojimo tudi danes edino le na podlagi samoodločbe glede principa narodnosti.

Min. predsednik Stojan Protić pravi, da so razlogi, ki govore za to, da se ne preide preko nekih dejstev. Ako se omenjata kraljevina Srbija in Crnagora kot enaki drugi, se mu zdi prav, ako se imenuje tudi kraljevina Hrvatska. (Odobravanje pri Starčevićancih.) Z ozirom na predlog dr. Polića, naj se imenuje v zakonu državljanstvo kraljevine Hrvatske, Slavonije in Dalmacije, je mnenja, da je treba nagraditi zgodovinsko borbo Hrvatov za njihove pravice in državno samostalnost. Predlaga, naj odsek ponovno razpravlja o 2. členu zakonskega načrta in izvede redakcijo.

Posl. dr. Dušan Peliš (demokratski disident) izjavi, da bodo od in njegovi drugi glasovali za predlog dr. Polića za izpremembo načrta ter odobrava tudi pripombe predsednika vlade. — Nato je bila za kratek čas seja prekinjena.

Po zopetni otvoritvi seje predlaga poročevalec dr. Miladinović, naj se drugi člen zakona nanovo glasi: »Državljeni kraljestva so vsi oni, ki so do ustanovitve kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev bili državljani kraljevin Srbije in Crne Gore, z omejitvami v členih 4., 5., 6. in 7., nadalje oni, ki so pristojni v kraljevino Hrvatsko, Slavonijo in Dalmacijo, pripadniki Bosne in Hercegovine, in oni, ki so pristojni v srbskih, hrvatskih in slovenskih pokrajinah, ki so pripadle v oblast kraljestva.«

Posl. dr. Matko Drinković (narodni klub) se je zahvalil predsedniku vlade, ki je znal oceniti hrvatsko narodno čustvovanje, zgodovinsko borbo in razvitek hrvatskega naroda.

Nato je predsednik zaključil sejo ob 20. uri in določil prihodnjo na petek ob 9. uri.

Država SHS.

Praznik sv. R. T. v Belgradu.

LDU Belgrad, 19. junija. Na današnji rimsko-katoliški praznik je bila služena v tukajšnji katoliški cerkvi služba božja popolnoma v srbskem jeziku, v katerem so bile pete tudi vse cerkvene pesmi. Tudi zahvalnice za kraljevski dom so opravili v srbsčini. Službi božji je prisostvoval tudi prestolonaslednik z vsem dvornim osebjem, nadalje ministri dr. Korošec, dr. Alau-pović, Davidović, Marinković in dr. Kramer, general Hadžić, vojvoda Mašić, generaliteta, admiraliteta z admiralom Kochom na čelu in ves častniški zbor belgradske posadke. Koncem službe božje je imel župnik Wagner iskren govor o pomenu praznika in je pozdravljaj narodno zedinjenje. Običajni izprevod prirede v nedeljo dopoldne.

God kralja Petra.

LDU Belgrad, 19. junija. Na iniciativo vrhovnega poveljstva se bo praznoval rojstni dan kralja Petra, 29. junij, po vsem kraljestvu kot invalidski dan z namenom, da se zbere denarna pomoč za invalide vse kraljevine. Vrhovno poveljništvo je uverjeno, da se bo prebivalstvo potrudilo z obilnimi darovi ublažiti bedo junakov, ki so prelili svojo kri za domovino, a postali pri tem ubožci in s čijih požrtvovalnostjo je bila ustvarjena svoboda in zedinjena naša kraljevina. (Glavni razglas o invalidskem dnevu bo skoro objavljen po vsej državi. Listi se naprošajo, da prineso to objavo na vidnem mestu).

Audijence pri regentu.

LDU Belgrad, 19. junija. Prestolonaslednik je sprejel včeraj ob osemnajstih deputacijo malih posestnikov in poljedelcev vseh treh veroizpovedanj iz Bosne in Hercegovine. Eden poljedelcev je prečital čital spomenico, v kateri so izražene želje in prošnje posestnikov. Prestolonaslednik je delegaciji izjavil, da ukrene v soglasju s svojo vlado vse potrebno, da se agrarna reforma, ki jo je obljubil narodu v božičnem proglasu, kar najprej in najpravičnejše izvede.

LDU Belgrad, 19. junija. Prestolonaslednik je sprejel včeraj v audijenci Metropolit Dimitrija, ki mu je predstavil novega timoškega vladiko Irineja Čiriča.

Enketa o agrarni reformi.

LDU Belgrad, 19. junija. Včeraj in predvčeršnjim se je nadaljevala enketa o agrarni reformi. Oba dneva so razpravljali o rešitvi kmetijskih vprašanj v Bosni in Hercegovini. V začetku včerajšnje se je so zapustili enketo zastopniki organiziranih veleposestnikov v Bosni in Hercegovini, potem ko je njihov podpredsednik Konstantin Kostić iz Tuzle podal izjavo, v kateri pravijo veleposestniki, da ostavljajo enketo zato, ker že iz stilizacije vprašanj in ministrove interpretacije uvidevajo, da ni izgleda za pravično rešitev tega problema. Zahteve da so formulirane tako radikalno, da ne priznavajo veleposestnikom naknadne odškodnine niti od strani seljakov, niti od strani države. Zahteva se nadalje tudi revizija vseh razsodb glede kmetijskih pravic iz leta 1878, kakor tudi, da se naj kmetom razdele tudi vsi begluki brez kake odškodnine za spahije. Debata je bila ves čas zelo živahna ter je bila veren izraz razpoloženja »krščenih in nekrščenih« veleposestnikov. Do danes popoldne je bilo rešenih več vprašanj. Preloženo je bilo tudi vprašanje o razdelitvi velikih posesti, o čemer bo debata jutri ali pojutrišnjem.

Češko.

LDU Praga, 20. junija. (ČTU) V trenutku, ko je Bela Kun sporočil predsedniku čehoslovaške republike, da je na poziv mirovne konference ukrenil potrebne odredbe, so Mažari nadaljevali z napadi v okolici Levic in Korpone. Nanovo došle čete so vrgli v boj, ki so ga otvorili v okolici Levic, da bi prodrli proti Nitri, kar se jim pa ni posrečilo. — Mittelhauser: Mažari, ki jih je podpiralo 6 monitorjev, so napadli desno krilo med izlivom Žitve in Kurtom. Bili so odbiti ter so morali dalje severno prepustiti nekaj ozemlja. Skupina Hennoque: Kljub močnemu odporu so naše čete prodrle do Rimavske Sobote in vzhodno Rožnova do Jaszo in okolice Prešova. Sovražnik izvaja neprestano protinapade. Zaplenili smo 18 strojnih pušk, veliko množino vojnega gradiva in ujetnike. — Odsek za narodno brambo je imel danes ob navzočnosti ministra Klofača sejo ter je odobril sklep ministrstva, da se razveljavijo vsi študijski dopusti in vpokličejo dijaki, učitelji in profesorji.

LDU Praga, 19. junija. (ČTU) Ker Mažari do opoldne dne 18. t. m. niso izpraznili čehoslovaške, se operacije nadaljujejo na vsi fronti. Hudi boji Mažarov so brezupešni. Skupina Mittelhauser: Bitka vzhodno Komarna je v teku. Naši so priborili večerj izgubljeni Marcelhaza in Sv. Peter. Sovražni napadi na Nove Zamki in Šurany so se ponesrečili. Južno ščavnice

in vzhodno Detve smo pridobili na ozemlju. Skupina Hennoque: Med rekama Slano in Bodvo smo napredovali proti jugu. Mesto Plešivec je v naših rokah. Zahodno Bardejova smo razkropili močne komunistične čete.

LDU Praga, 20. junija. (ČTU) Kakor poročajo »Narodni Listy«, sta maršal Foch in general Weigand obiskala ministrskega predsednika Kramara. Imela sta s seboj zemljevide o Slovaški.

Politične novice.

+ Kriza v socialni demokraciji. »Narodna Politika« piše: Glavni odbor socialnodemokratske stranke v Zagrebu je ostal v rokah Korača in Bukšega, isto tako tudi strankarsko glasilo »Sloboda«, v kateri javlja glavni odbor članom stranke, ki so prestopili v komunistično stranko, da jih smatra za odpadle. Glavni odbor je sklenil sklicati novo strankino konferenco, da odobri njegovo stališče. Korač upa, da se bodo mnogi »levičarji« (komunisti) vrnili k njemu zaradi neuspeha 1. maja in razočaranja v delavskih vrstah. Delavske mase, posebno pa kmetje, so v resnici razočarani in so začeli izstopati, ali ne zato, da pristopijo k socialistični desnici, ampak da sploh zapuste socialistične vrste. O tem se prepričujejo dnevno levčarji in desničarji posebno na deželi.

+ Italijanske izmišljotine. Rimska »Epoca« prinaša iz Pariza poročilo, ki trdi, da se je ustanovila nova koalicija pristaev Trumbića in Smolake, katere namen je uvesti hrvatsko hegemonijo v Jugoslaviji. Na ta način hočejo paralizirati Pašića, ki zastopa centralistično stališče velike Srbije, med tem ko sta Trumbić in Smolaka zastopnika decentralistične Jugoslavije. »Epoca« upa, da bo notrajni boj mnogo pripomogel k temu, da bodo Jugoslovani popustili v jadranskem vprašanju, ker Pašić, ki zastopa izključno srbske interese, nima nobenega interesa, da pridobi veliko ozemlja, kot ga imajo Hrvati, kajti Srbija je dobila v tej vojski toliko ozemlja, da je s tem zadoščeno največjemu srbskemu imperijalizmu.

+ Komedije reških Italijanov. Temps javlja iz Reke z dne 17. t. m.: »Danes se je posvetoval narodni svet v navzočnosti velike množice. Predsednik sveta je v krogu svoje vlade predlagal sledeči zakon: Člen 1. Svobodna reška država ustanovi narodno armado v obrambo svojih pravic.

Člen 2. Državna banka se pooblašča, da izda zakladne bone v višini 100 milijonov italijanskih lir.

Člen 3. Izvedba predstoječega zakona se poveri izvršilnemu svetu (ministrskemu svetu.)

Branje vsakega člana je bilo sprejeto z navdušenimi manifestacijami množice, ki je klicala: Živio Italija, živio reška armada. Patriotična navdušenost se pri »banki« prav lepo združuje z trgovsko dobičkanostjo.

+ Italijani bi hoteli tudi grški otok Krf. Zavezniki zapuščajo polagoma Krf, ker jim ni več potreben, kot vojno oporišče. Dopisnik »Chicago Tribune« je vprašal nekega francoskega štabnega častnika o načrtu izpraznitve. Častnik mu je odgovoril: »Mi bomo šli en dan po njihovem odhodu«, ter je pri tem pokazal na Italijane. Italijani bi hoteli biti zadnji, a na Krfu vedo, da bi Italijani radi obdržali otok zase.

Dnevne novice.

— Slovenska docenta na češki univerzi v Pragi. Habilitirala sta se na univerzi v Pragi 12. t. m. dr. Alfred Šerko kot docent za živčne in duševne bolezni in dr. Albert Botteri kot docent za očesne bolezni.

— Umrla je v št. lju v Slovenskih goricah 18. t. m. gospa Helena Thaler roj. Mydlil, soproga tamošnjega župana. — N. v m. p.

— Umrl je v Zagrebu polkovnik vojnega sodišča Jugoslovanske vojske dr. Jaroslav Korejzl. N. v m. p.

— V Trzinu je umrla 18. t. m. gospa Helena Luzar, posestnica in gostilničarka, mati zdravnika dr. Luzarja. Naj počiva v miru!

Društvo sv. Jožefa v Trzinu priredi v nedeljo malo vrtno veselico v gostilni pri Krvinu. Na sporedu je petje, šaljiva pošta l. dr. Vabljeni so društveniki.

— Koncesije za elektro-tehnične naprave je vlada za Slovenijo podelila Ivanu Miholčiču, dolgoletnemu, preizkušnemu monterju ljubljanske mestne elektrarne.

— Ljutomer. — Konjska dirka se vrši v nedeljo, dne 6. julija 1919 na dirkališču v Ljutomeru. — Začetek ob pol dveh popoldne. — Ker je ta dirka prva v svobodni Jugoslaviji, hoče dirkalsko društvo isto prirediti siaino z vojaško godbo. —

Po dirki koncert. — Natančnejši spored na lepakih. — Jugoslovani, počastiti naše obmejne muropoljske brate na ta njihov staroobičajni praznik s prav mnogobrojnimi posetom. — Sedaj imate lepo priliko, videti te obmejne kraje — to vrlo-narodno, zavedno ljudstvo in njihove krasne, čile konje.

— Civilni promet s Celovcem. Obratno nadzorništvo južne železnice v Ljubljani javlja: Civilni, osebni, prtljažni, brzovozni, blagovni in tovorni blagovni promet s Celovcem na progi Maribor gl. k. — Celovec je odprt. V ta namen vozita na tej progi v vsaki smeri po dva osebna vlaka, in sicer: V smeri proti Celovcu. Odhod iz Maribora gl. k. ob 5.05 in 15.29, prihod v Celovec gl. k. ob 10.09 in 19.23; v smeri iz Celovca. Odhod iz Celovca gl. k. ob 5.20 in 14.30, prihod v Maribor ob 9.04 in 18.14. Za direktno zvezo iz Ljubljane in Zagreba v Celovec prihaja v poštevljak št. 36/a. (Odhod iz Ljubljane 10.41; odhod iz Zagreba j. k. ob 8.59.) Iz Celovca v Ljubljano in Zagreb posreduje zvezo vlak št. 416-35 a (odhod iz Celovca gl. k. ob 5.20, prihod v Ljubljano gl. k. ob 14.51, v Zagreb ob 15.38). Prtljago in brzovozno blago za Celovec se lahko odda neomejeno, tovarno blago začasno le z dopolnjenjem obratnega nadzorništva v Ljubljani.

— Ponesrečil se je 15. t. m. z vojaško pištolo za rakete 14letni Pavel Hojan iz Vrhnike. Strel ga je zadel v trebuh. Umrl je naslednji dan v deželni bolnici v Ljubljani.

Ljubljanske novice.

lj Procesije sv. Rešnjega Telesa so se izvršile 19. t. m. v Ljubljani v najlepšem redu. Vreme je bilo lepo. Trnovsko procesijo je vodil župnik Finžgar. Udeležil se jo je župan dr. Tavčar z občinskimi svetovalci. Procesija je bila zelo lepa, posebno pozornost so vzbujale »peče« in »avbe«; moč je šlo nenavadno veliko za trnovsko procesijo. — Šentpeterska procesija, katero je vodil župnik Petrič, je bila tudi zelo lepa. Okoličank s pečami je bilo zelo veliko. Šentpeterska »Prosveta« je zbrala pod svojim praporjem zelo veliko število svojih članov in članic. Št. peterske procesije so se udeležili tudi gojenci in gojenke Marijanišča in Lichtenturnovega zavoda. Št. peterska procesija se je izvedla že v znamenju miru: spremljevala je namreč godba jugoslovanskih železničarjev, vojakov pri št. peterski in trnovski procesiji ni bilo. Procesija škofijske stolnice se je izvršila po starem častitljivem običaju s tem razločkom, da zastopniki države SHS niso bili uniformirani, kakor v stari Avstriji, marveč da so bili civilno oblečeni. Še cilindrov niso vsi imeli, kar je tudi znak naše demokratske dobe. Po slovesni pontifikalni sv. maši, katero je spremljal kor z instrumentalnim spremljevanjem petja, je se razvila procesija, katero je vodil knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič. Pred stolnico je prikorakala naša vojska; mesto trdih švabskih povelj smo čuli miloglasna ljuba nam jugoslovanska povelja. »Mirno« in srbski vojak stoji mirno, brez vsake nadutosti se razgovarja s prostakom ljubeznjivo častnik, kar bi bilo v bivši Avstriji spravilo častnika vsaj pred častni sod. Procesija se razvije; prve so šole: višje in nižje, s svojimi učitelji in profesorji. Slede društva: Krekova Prosveta, prapor sv. Mihaela, za katerim korakajo odposlanci odborov S. K. S. Z., J. S. Z., Orlovške zveze, starešinstva, Pevske zveze Ljubljana, Svete vojske, sledita proporja Mladeniškega in Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov s člani, ki se jih je veliko zbralo. Slede Marijine družbe, kongregacije. Splšno pozornost in sočutje vzbude invalidi: žrtve krvnikov Franca Jožefa I. in Viljema II. Slepce invalide vodi kurat Bonač, dve usmiljenki jih spremljata. Lepo belo oblečene deklice in fantje svetijo Najsvetejšemu. Zastopniki oblasti: ljubljanski občinski svet z županom dr. Tavčarjem na čelu; med njimi klub svetovalcev S. L. S., na čelu jim klubov načelnik Šerjak. Slede zastopniki oblasti; na čelu jim njihovi predstojniki, med njimi dr. Šavnik, Spindler, dr. Kavčnik, dr. Papež, Regally; likvidacijsko komisijo deželnega odbora zastopata B. Remec in Ogrin. Sledi duhovščina in Najsvetejše, pred duhovščino prikoraka prvi oddelek naše vojske. Za Najsvetejšim korakajo porporedniki pokrajinske vlade dr. Žerjav, poverjenik Golja in polkoonik Janko Vukasović z uradniki in s častniškim zborom naše vojske. Ko se je pred prvim blagoslovom končala stolna procesija v Stritarjevi ulici, se je že pokazalo prvo bandero pred magistratom, ker so šole že prehodile veliko cesto, po kateri hodi stolna procesija. Godbe pri stolni procesiji ni bilo, a zato je pel tako med procesijo in pri blagoslovih stolni mešani pevski zbor, pomnožen s pevci bogoslovci pod vodstvom chori regenta Stanka Premrla, kar beležimo kot novo zanimivost, ker so od pamtveka peli ob Telovem pri stolni procesiji do zdaj pevci bogoslovci.

lj Krekova prosveta priredi v nedeljo 22. t. m. predavanje v svojih društvenih prostorih ob pol sedmih večer.

lj Poročil se je dne 14. junija t. l. kapetan I. kl. gospod Milan Matić z gosposodično Margareto Rotovó. Bilo srečno!

lj Šentjakovski Orel v Ljubljani opozarja svoje člane in naraščaj, da se zbero jutri točno ob 8. uri zjutraj v Šentjakobskem prosvetnem društvu, da odkorakamo skupno k procesiji, ki se vrši ob pol 9. uri. Pridite zanesljivo vsi, in sicer v kroju!

lj Za reveže šentpeterske župnije že več let uspešno deluje Elizabetina konferenca. Jutri, v nedeljo, 22. t. m. ob štirih popoldne priredi ta konferenca vrtno veselico pri g. Mrzelju, p. d. pri španu v Udmatu. Na sporedu je srečolov, šaljiva loterija. Dobitki so raznolični, za otroke in odrasle. Dobil se bo tudi prigrizek. Vstopnine ni, vsakdo dobrodošel. Priredijo veselico članice konference.

lj Štiri javne produkcije gojencev Glasbene Matice se vrše v ponedeljek, sredo, četrtek in soboto, 23., 25., 26. in 28. junija vsakikrat zvečer ob 20. uri (8. uri) v veliki dvorani hotela »Union«.

lj Predavanje za služkinje bo jutri v nedeljo ob 5. uri popoldne v veliki dvorani »Ljudskega doma«. Vabijo se vse članice, da se tega zanimivega predavanja v velikem številu udeležijo.

lj Sestanek slug se včeraj ni mogel vršiti, ker sem bil vsled nepričakovanih dogodkov zadržan. Gospode, ki so prišli, da bi se udeležili sestanka, prosim oproščenja, ni mi bilo mogoče pravočasno odpovedati. Kdaj se bo sestanek vršil, sporočim. — Sklicatelj.

lj Na Rožniku bo jutri, 22. rožnika, ob 8. uri sv. maša, pri kateri poje moški zbor z Viča.

lj Drago mleko. Mestni magistrat nam pošilja: »Slovenec« z dne 18. t. m. je prinesel sledečo vest: »Policija je pretekli petek v listih opozorila občinstvo, naj vsakega, ki zahteva za liter mleka več nego 2 K, naznani, da se tudi v tem oziru napravi red. Vojna prodajalna v Gosposki ulici pa prodaja mleko po 2 K 50 vin. liter pred očmi in z vednostjo obeh policijskih organov, ki sta dodeljena tej prodajalni za vzdrževanje reda. Ker je v tej prodajalni mleko na izkaznice po 1 K, zasluži vojna prodajalna pri vsakem litru mleka, ki ga prodaja brez izkaznic, 1 K 50 vin. Kako naj to razumemo? — Na to vprašanje je treba odgovoriti, ker sicer bodo ljudje, ki itak glede magistrata in mestne vojne prodajalne radi verjamejo vsako marnjo, zopet kričali, da je rotovž med navijalci cen. Rotovž mleka ne fabricira, nego ga sam kupuje in dalje prodaja. Mleko pa dobavlja mestni aprovizaciji Mlekarska zveza, kateri mora mestna vojna prodajalna plačevati liter po 2 K 50 vin. Za isto ceno, torej brez dobička, se prodaja mleko vsem, ki niso v ubožni akciji. Mleko, ki se je kupilo po 2 K 50 vin., pa se prodaja v ubožni akciji po 1 K do 1 K 40 vin, torej z izgubo 1 K 50 vin. do 1 K 10 vin. pri vsakem litru. Ker se vsak dan nekaj mleka izlije ali drugače pogubi, dela torej vojna prodajalna vedno v lastno škodo in z znatno izgubo. Mestni magistrat se je opetovano trudil, da bi Mlekarska zveza ceno mleku znižala. Toda brez uspeha. — Besedo ima sedaj Mlekarska zveza.

lj Najdeno. Zavitek z dvema klobukoma za moške. — Dobi se v Ljubljani, Vrhovčeva ulica št. 11, I. nadstr.

Nainovejš.

STRAHOVLADA V PREKMURJU.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m Zagreb, 20. junija. Iz Prekmurja je došel odlični Slovenec, ki je izjavil, da se nahajajo prekmurški Slovenci v strašnih razmerah pod jarmom mažarskih boljševikov. Boljševiki ne prizanašajo niti mažarskim sorojakom. Zaprl so škofa v Subotici, Mikeša, kakor tudi škofa Prohasko v Stolnem Belgradu.

JUGOSLOVANSKE-FRANCOSKE ZVEZE.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m Zagreb, 20. junija. Vsled inicijative mme. Koste se bo osnovalo veliko društvo v svrhu povzdige zvez med Jugoslovani in Francozi, ki žive v naši državi. Namen društva bi bil v prvi vrsti medsebojno spoznavanje, predvsem pa povzdiga narodnih, industrijskih in trgovskih odnosov, pri čemur so politične tendence popolnoma izključene.

PAKT MED RADIKALCI IN NARODNIM KLUBOM.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m Belgrad, 20. junija. V parlamentarnih krogih se širi vest, da je med radikalno stranko in Narodnim klubom sklenjen pakt v svrhu skupnega delovanja in vzajemnega podpiranja v parlamentu, dasi poslanci Narodnega kluba trdijo, da še niso končana pogajanja.

MUSLIMANSKA OMLADINA IN MUSLIMANSKA POLITIKA.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m Zagreb, 20. junija. Narodna muslimanska omladina na zagrebških šolah je izdala izjavo, v kateri obsoja sedanje gotove razmere med muslimani v Bosni in Hercegovini. Pozivlja one, ki so proglašali sveto vojno, naj odlože svoje javne posle ter odstopijo svoja mesta naprednejšim činiteljem, ki razumevajo sedanje muslimanske težnje.

ROMUNIJA IN MIROVNA POGODBA.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m Belgrad, 20. junija. Javljajo iz Bukarešte, da se bo v nedeljo vršil kronski svet, v katerem se bo ugotovilo načelno stališče Romunije napram mirovnim pogojem. Tega kronskega sveta se udeležijo tudi voditelji vseh političnih strank.

NEMSKA VLADA ODSTOPILO.

LDU Berlin, 20. junija. (ČTU) »WU« poroča, da je vlada to noč odstopila.

NEMCIJA BO PODPISALA? — GLASNOVI LISTOV.

LDU Dunaj, 20. junija. (ČTU) Vsi listi napovedujejo, da bo mirovna pogodba podpisana po novem nemškem kabinetu. — »Arbeiter Zeitung« sklepa: Da Nemčija podpiše, je po današnjem posvetovanju v narodni skupščini jasno, ker so posebno socialni demokrati trdno odločeni, ne udeležiti se nobene politike, o kateri nihče ne ve, kam nas povede in kje da konča. Odklonitev podpisa bi bila hazardna igra; vsekakor je podpis izmed vseh grozečih manjše zlo in dan podpisa ni, da bi moral biti za Nemčijo tudi dan obupa. — »Der neue Tag« piše: Kolikor slišimo glasov iz Nemčije, so večinoma za to, da se mir sprejme. Samo demokrati se še obotavljajo; vendar je tudi med njimi baron Richthofenova skupina, v kateri prevladuje mnenje, da je podpis pogodbe edina možnost, zavarovati obstoj Nemčije, dočim bi bile posledice naravnost nedogledne, če se podpis odkloni. Laže torej in obrekuje, kdor danes trdi, da je podpis pogodbe narodna sramota. Res je marveč, da bo podpis te pogodbe v zgodovini pomenjal proslavo nemškega naroda, njegove delavnosti in njegovih zmognosti. — »Reichspost« izraža bojazen, da komunistično gibanje državo razbije, ako se podpis odkloni in se tolaži, češ, da s samim podpisom — pogodba vendar ni tudi že izvršena.

NEMCI PRIPRAVLJENI NA OKUPACIJO. — WILSONOV ODHOD. — ITALIJA OSAMLJENA.

LDU NEW YORK, 17. junija. (Dun. KU. — Zakasnelo.) Tukajšnji listi priobčujejo poročila svojih pariških dopisnikov, ki pravijo, da se Nemci pripravljajo na okupacijo svoje domovine, ker odvažajo čete in vojni material iz zapadnih pokrajin ter jih kopičijo v vzhodni Nemčiji. Vse kaže na to, da nameravajo Nemci pripustiti vkorakanje zavezniških čet v Nemčijo brez vsakršnega odpora, dočim bodo istočasno na vzhodu navalili na Poljsko, za katere varstvo zavezniški dosedaj še niso storili ničesar. Zavezniki bi morali držati vsa mesta, ki bi jih zasedli med prodiranjem v Nemčijo, tudi vojaško zasedena. Vsled tega bi utegnil nastati zanje precej kočljiv položaj, ako bi se imele pričetli zopet sovražnosti z Nemčijo.

Predsednik Wilson, ki odpotuje drevi v Belgijo, se namerava vrniti v petek zjutraj zopet v Pariz. Ako Nemčija podpiše v ponedeljek mirovne pogoje, se bo Wilson v torek 24. t. m. v Brestu vkrcal za Ameriko. Ako pa Nemčija ne bo podpisala, potem bo predsednik Zedinjenih držav odpotoval v domovino šele v soboto 28. t. m., ter bo prepustil sodelovanje pri sklepanju novega miru svojim svetovalcem, ki ostanejo v Parizu.

Glede govorice, da Italija ne bo hotela podpisati mirovne pogodbe, ako se Jadransko vprašanje ne reši v soglasju z njenimi željami, izjavljajo ugledni člani mirovne konference, da je naziranje Francije, Zedinjenih držav, Velike Britanije in Japonske popolnoma enako, in da zaradi tega ni vzroka vznemirjati se glede zadržanja Italije.

10. JULIJA — PARIŠKI MIR.

LDU Zeneva, 19. junija. (ČTU) Temps poroča: Ententin odgovor na pričakovane avstro-ogrške protipredloge bo vseboval isti ultimatum, kakor je bil podan Nemčiji. Aliiranci so odločeni, da za vsako ceno završijo mirovne pogodbe do 10. julija.

LDU Dunaj, 20. junija. (ČTU) »Reichspost« poroča iz Pariza: Francoska vlada smatra, da bo kmalu konec ruske sovjetske vlade in da dobi Francija v Rusiji novega zaveznika. Pričakuje se, da doseže Kolčak uspehov.

Ljubljanska porota.

Porotne razprave pri deželnem sodišču v Ljubljani se prične dne 23. junija 1919. Doslej so odrejene sledeče razprave:

V ponedeljek dne 23. junija 1919: a) obtoženec Ivan Gašperin zaradi hudodelstva poskušenege roparskega umora; b) obtoženec Simon Cattarinich in dva tovariša zaradi hudodelstva tatvine.

V torek dne 24. junija 1919: Obtoženci Anton Bavdek in šest tovarišev zaradi hudodelstva rop, hudodelstva tatvine in hudodelstva goljufije.

V sredo dne 25. junija 1919: a) obtoženci Anton Rant in štirje tovariši zaradi hudodelstva tatvine; b) obtoženka Ivana Ravnihar zaradi hudodelstva tatvine.

V četrtek dne 26. junija 1919: a) obtoženec France Ogrizek zaradi hudodelstva rop in hudodelstva deležnosti tatvine; b) obtoženec Miha Zabret zaradi hudodelstva rop.

V petek dne 27. junija 1919: Obtoženca Karl Valla in France Dolinšek zaradi hudodelstva tatvine in dveh prestopkov.

V soboto dne 28. junija 1919: a) Obtoženec Josip Gartner zaradi hudodelstva tatvine in b) obtoženci Andrej Gostinčar in pet tovarišev zaradi hudodelstva tatvine in hudodelstva deležnosti tatvine in pa zaradi prestopka lahke telesne poškodbe.

V ponedeljek dne 30. junija in v torek dne 1. julija 1919: Obtoženec Anton Završnik zaradi hudodelstva roparskega umora.

V sredo dne 2. junija 1919: Obtoženci Janez Podržaj in dva tovariša zaradi pregreška zoper varnost časti in pa zaradi prestopka zanemarjanja pazljivosti pri tiskovinah.

V četrtek dne 3. julija 1919: Obtoženci Lovro Sitar in štirje tovariši zaradi hudodelstva tatvine in hudodelstva deležnosti tatvine. Najmanj še daljnje štiri porotne razprave se odrede kasneje.

Dr. Volavšek Josip:

Boj proti jetiki.

(Dalje.)

Profilaksa otroške tuberkuloze.

Čim mlajši je otrok, ko se okuži s tuberkulozo, tem težje ozdravi. Dojenčki, ki dobijo jetiko, skoraj vsi umrjejo. Pri dojenčkih v prvih mesecih je jetika redka, potem hitro narašča do 10. leta in se drži potem približno na isti višini do 25. leta in potem zopet počasi pada.

Za profilakso otroške jetike veljajo ista načela kakor za odrasle, le je treba navodila še strožje izvrševati ko pri odraslih. Varovati je treba otroke prvič pred okuženjem in drugič jih pravilno vzgajati in utrjevati, da jim slučajna infekcija ne more škodovati.

Vse jetične ali sumljive osebe je treba odstraniti iz bližine otroka ali pa odstraniti otroka iz takšne okolice. Otrok ne sme priti v dotiko z jetičnimi. Jetična mati ne sme dojeti, eventualna dojilja mora biti zdrava. Ravno tako morajo tuberkulozne služkinje, vzgojiteljice itd. proč od otrok! Ne pustite, da osebe, ki hranijo otroka, pokušajo hrano in mu pihajo žlico za žlico. Ne poljublajte otrok na usta in ne dovoljujte, da jih celo tuji ljudje poljubujejo, kakor imajo nekateri do neumestno navado.

Zdrava mati naj na vsak način sama doji svojega otroka, ker mu daje tako najboljše hrano in vrh tega še razna protisredstva proti boleznim, katerih snovi umetno vzgojeni otroci ne dobijo. Zato so tudi umetno vzgojeni otroci bolj slabotni in podvrženi boleznim. Hudo greši vsaka mati na svojem otroku, ako ga iz neopravičenih vzrokov ne doji. Samo jetična ali drugače težko bolna mati ne sme dojeti.

Ker se tuberkuloza tudi z mlekom lahko dobi, ne smejo otroci uživati surovega mleka. Zraven prave in tečne hrane moramo posebno pri otrocih skrbeti za zračno in zdravo stanovanje (čisti zrak in solnce). Z rednim umivanjem in kopelmi,

s telovadbo in primernimi sprehodi utrdimmo otroško telo.

Strogo moramo ločiti otroke od jetičnega člana obitelji, ločiti jetične otroke od zdravih v stanovanju in v šoli. Najbolje je, če se zdravi otroci odstranijo iz jetične družine. Posebno moramo paziti na šibke in slabotne otroke, ker so ti posebno razpoloženi za jetiko. Takšne slabice pošljite na deželo vsaj čez poletje, jih pravilno vzgajajte in utrjujte!

Država naj skrbi, da so šole higijenično zidane in urejene. V modernih šolah so posebni prostori za površno obleko izven razreda, priprave za umivanje, kopališča itd. — Učitelji in otroci, ki imajo odprto jetiko, to so takšni, ki imajo tuberkelbakterije v slinah in pljuncih, se morajo izključiti iz šole. Otroke je treba poučevati o jetiki in njeni profilaksi in jih vzgajati v tem zmislu. Namestiti je treba šolske zdravnike, ki pregledajo vsakega otroka, prej ko začne hoditi v šolo. Ob začetku šolskega leta se morajo pregledati vsi otroci, jetične izključiti iz šole za določen čas; sumljive pa po možnosti izolirati in jih imeti v posebnem pregledu ter jih pri periodičnih preiskovanjih zopet natančno preiskati. Ti zdravniki nadzorujejo vso šolsko higijeno, prirejajo večere za starše s poljudnimi predavanji itd. Velik del mladosti človek prebije v šoli, zato moramo zahtevati, da odgovarja šola vsem zahtevam moderne šolske higijene.

Važen je poklic za jetične, sumljive in za jetiko razpoložene otroke. Starši naj se posvetujejo s šolskim ali hišnim zdravnikom, prej ko se izbere za takšne otroke poklic. Najbolj ugoden poklic je kot vrtnar, logar, poljedelec, pomorščak itd., splošno poklici, kjer biva človek na prostem, v čistem zraku. Najmanj primeren pa je poklic kot krojač, čevljar, črkostavec, premogar, učitelj itd.

Tuberkuloza je tem gotoveje ozdravljiva, čim prej se začne zdraviti, zato se ne sme zanemarjati in čakati, dokler pride v neozdravljivi štadij. Ako zapazimo na sebi ali svojih shujšanje, oslabeleost, mrzlico, posebno zvečer, nočno potenje, suh kašelj, pozneje kašelj z gnojnimi, včasih krvavimi pljunci itd., tedaj ne smemo več odlašati, ampak se obrniti do zdravnika.

V boju proti jetiki moramo vsi delati, vsak v svojem delokrogu in po svojih močeh, posebno zdravniki, duhovniki, učitelji itd., in sicer naj bo naša prva skrb profilaksa, to je, kako se varujemo, da ne zbolimo na jetiko. Lažje je, se boleznimi braniti kakor jo ozdraviti.

Ako se bomo vsi resno borili proti ti zavrtni morilki človeštva, bomo gotovo dosegli uspehe.

Gospodarske novice.

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE D. D. V LJUBLJANI.

Prejeli smo: Naša industrija je stopila z velikim korakom naprej v bodočnost mlade države: dobila je prvo veliko domačo tovarno za stroje in litine, železne in iz meči. Pridobila je s tem stopnjo razvoja, ki ji bo popolnoma omogočila samostojen obstanek, kakor ga rabi samostojno gospodarstvo države.

Prvi začetki narodne strojne industrije so se pri nas pojavili že proti koncu preteklega stoletja. Krivično bi bilo pozabiti tu zasluge moža, ki je z majhnimi sredstvi začel takrat boj s tujci, ki so se bili vsedli v naše kraje. A. Žabkar je z neverjetno pridnostjo, ali bolje rečeno z redko ljubeznijo za tehnično delo v primeroma kratkem času vzdignil svojo tovarno na isto višino, kot njegovi nemški konkurent po dolgih desetletjih in po izdatni pomoči kapitala.

Kapital, naroden kapital je manjkal Žabkarjevi tovarni. Zato je bila vedno v nevarnosti, da jo požre tuji denar, zato smo se morali vedno bati, da tudi čez našo mlado strojno industrijo leže slana germanizacije, ki nam je zamorila v preteklosti že toliko nežnih, nadopolnih cvetk narodnega gospodarstva.

Jadranska banka ima zaslugo, da je pravočasno posegla tu vmes. Proti koncu svetovne vojne je ta naš kreditni zavod, v pričakovanju Jugoslavije posegel po načrtu ustanovitve velike strojne tovarne. Naravno je bilo, da si je izbral Žabkarjevo podjetje za oporišče. Po kratkem pogajanju je prišlo do nakupa.

Situacija je bila takoj popolnoma spremenjena. Lastniki drugih dveh tukajšnjih strojnih tovarni, ki do sedaj niso hoteli ničesar slišati o prodaji svojih podjetij, so jasno zagledali pred seboj moč kapitala, ki je bila prej vedno njihno orožje. Uvideli so brezupnost boja z nasprotnikom, ki je očitveno lahko računal na lepo prihodnost, preteklost je kapitulirala tu prej, predno je prišel za njo splošni polom. Jadranska banka je kmalu lahko dogovorila ceno, za katero bo prevzel kupec tovarni G. Tönnies in M. Samassa. Ta kupec so »Strojne tovarne in livarne d. d.«.

Pravila nove delniške družbe je sedaj naša vlada odobrila. Akcijski kapital so sestavili: »Jadranska banka, podružnica Ljubljana«, »Ljubljanska kreditna banka, centrala v Ljubljani« in »Zadružna zveza r. z. z. o. z.« v Ljubljani. Ta krog, ki se s tem odpre novemu podjetju, jamči za brezskrben razvoj, za veliko prihodnost naše strojne industrije.

Jadranska banka je skrbela za to, da bo imelo podjetje pomoč prvovrstnih inženirjev. Posrečilo se ji je, pridobiti kot ravnatelja gospoda inž. J. Boncelija, ki si je v Nemčiji v prvih svetovnoznanih podjetjih v dolgoletnem delu zbral skušnje, ki je vrh tega temeljito študiral organizacijo strojnih tovarni, in dr. inž. M. Vidmarja, svetovnoznane našega šahovega mojstra, ki si je s številnimi razpravami v tehničnih časopisih in s tehničnimi knjigami pridobil v Evropi ime prvovrstnega inženirja, tako da je bil že večkrat na nekdanjih avstrijskih in na nemških tehničnih visokih šolah predlagan za profesuro.

Samooobsebi umevno je, da sta si imenovana vodilna inženirja poiskala spretnih sodelavcev. Podjetje rabi specializovane za različne svoje oddelke. Saj bo obdržalo pred vsem znane specializacije treh tovarni: vodne turbine, transmisije, mlinске naprave, stroje za obdelovanje lesa, ventilatorje, sesalke, železne konstrukcije in izdelke livaren, pred vsem zvonove.

Na novo ustanovljen je elektrotehnični oddelek in oddelek za poljedelske stroje.

Svetovna vojna s strašnimi svojimi posledicami še leži na našem narodnem gospodarstvu; neizmerna škoda pokončanih naprav v velikem delu naše države pričakuje dela nas vseh. Tu bo novo podjetje poseglo z vso močjo vmes. Sami si bomo na novo sezidali uničene stroje. Ne bo nam treba nositi denarja v tujino. Za našo valuto, pa tudi za naše delavce bo velika narodna tovarna velikega pomena.

V mladih domačih rokah bo podjetje brez dvoma bujno napredovalo. Razkosano na več delov je imelo uspeh, imelo ga bo tem bolj sedaj, ko so zastavljene vse sile v eno smer. Zaposlilo bo domače delavstvo, nudilo bo mladim strojnim inženirjem, katere nam bo vzgojila domača narodna tehnična visoka šola, bogato polje plodnega dela. Tako bodo »Strojne tovarne in livarne« postale važen del gospodarstva države. Dal jim Bog srečen, krepak razvoj.

g O čekovnem prometu. Najmanj znani izmed vseh vrst čekov so trajni čeki. Dunajska poštna hranilnica jih

je vpeljala šele par let pred vojsko. Vendar so se v bivši Avstriji kmalu udomačili, ker so v vsakdanjem prometu zelo uporabljivi. Upati smemo, da se jih bo tudi naše občinstvo v čekovnem prometu z našim čekovnim uradom rado posluževalo. Lastnik čekovnega računa, ki mora izplačati istemu prejemniku v rednih obrokih (mesečno, na dva meseca, četrtletno itd.) in vsakokrat v istem znesku in istega dne meseca, lahko naroči čekovnemu uradu ta izplačila z enkratnim čekom. Tak ček se imenuje trajni ček. Izpolni se trajni ček ravno tako kakor imenski, pripiše se samo še sledeča pripomba: »15. vsakega meseca naj se do preklica nakaže v gotovini A. B. v C.« ali pa: 1. februarja, 1. maja, 1. avgusta in 1. novembra vsakega leta naj se do preklica pripiše čekovnemu računu št. A. B. v C.« Na podlagi takega trajnega čeka izplačuje, ozir. pripisuje čekovni urad v določenih rokih toliko časa, dokler lastnik računa ne prekliče trajnega čeka. Ako pa de za izplačilo določen dan na nedeljo, se izplača, oziroma pripiše znesek naslednjega dne. Vsak trajni ček mora imeti pripombo »do preklica«. V pripombi, kdaj da naj se izplačuje v gotovini, naj se navede, katerega dne naj čekovni urad nakaže izplačilo in ne, katerega dne naj šele v rešnici izplača. Lastnik računa je dolžan paziti na to, da se trajni ček pravočasno prekliče. Preklic se mora izvršiti pisмено in ček, urad tudi pisмено potrdi, da je prejel preklic trajnega čeka. Za eventualno škodo, ki nastane vsled tega, ker ni bil trajni ček pravočasno preklican, ali pa v preklicu natančno označen, ne jamči čekovni urad. V katerih slučajih pa naj se poslužimo trajnega čeka? Taki slučaji so zelo pogosti. Plačevati moram stanovanje vsak mesec ali četrtletno. Če sem lastnik čekovnega računa, napišem trajni ček, s katerim naročim ček, uradu, da naj izplačuje prvega vsakega meseca hišnemu posestniku najemnino. S tem sem si prihranil, da mi ni treba hoditi vsak mesec k hišnemu gospodarju plačevati najemnino in s tem trati čas. V službi imam dekle. Vsak mesec ji moram izplačevati plačo. Napravim trajni ček in s tem je vse odpravljeno. V pisarni imam tri stroje. Napravim tri trajne čeke in čekovni urad jim bo na moj račun izplačeval mesečno plačo. Isto napravim za 4 pomočnike v prodajalni, glede mesečnih prispevkov za športno društvo, glede zavarovalnine itd. Iz tega se razvidi, na kako mnogo načinov lahko uporabljamo trajne čeke in da je le želeži, da se občinstvo seznani z njimi in se jih poslužuje.

Dotična dva vojaka, katera sta bila meseca oktobra leta 1918. v Trstu v hotelu »Volpič« prisotna, ko se je kupil od nekega gospoda nadporočnika avtomobil, se nujno prosita, da se zgledita v upravi »Slovenca« pod števil. 3558.

Zgubila se je 17. junija od Sela pri Ljubljani do etapnega skladišča v Zalogu usnjata črna gamaša. Prosi se, da jo najditelj proti primerni odškodnini odda pri etapnem skladišču v Zalogu ali sporoči svoj naslov Antonu Paternoster, Studenec pri Ljubljani, pošta D. M. v Polju.

Trboveljska premožokopna družba naznanja, da ji je sedaj možno postreči cenj. odjemalcem v doglednem času z njenim najboljšim zagorskim belim apnom. — Tozadavna cenj. naročila naj se blagovolijo nasloviti na reprezentanco, Ljubljana, Knafova ulica 13.

Kuharica, delavna in varčna, ki je bila že več let v župnišču, išče službe h kakemu samostojnemu g. duhovniku. Naslov pove uprava lista pod št. 3708.

Leseno volno ima napreda gospodarski urad v Oplotnici pri Konjicah, Štajersko.

Sprejemem v trajno delo 2 mlzarska pomočnika in vajenca proti dobri plači. Avgust Povše, mlzar Glince št. 49 pri Ljubljani.

Proda se: dva breka (lovski voz s 4 in 12 sedeži ter skoraj nova kočija. Ogleda se v Ljubljani. Naslov pove I. Jugoslavski anončni in informacni zavod Beseljak & Rožanc.

Koncertni pianino, skoro nov, krasen, se proda. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 3690.

Iščem izpolovalce ali polovalke urjene proti proviziji. Predstaviti se je od 3.—5. ure vsrdo, F. Stadler, Šiška, 249.

Litografija I. vrste obstoječa 26 let v Belgradu, potrebuje litografa »črtača«, ki bi se eventualno sprejel tudi kot kompanjon. To podjetje se pa more tudi kupiti, ali dobiti v zakup. Naslov: Pera Marković, litograf, Belgrad.

Siroje za pranje dobavlja na veliko trvdka VINKO VABIČ, žalec pri Celju

V vseh gospodarskih in premoženjskih zadevah se obrnite na Gospodarsko pisarno dr. Ivan Černe, Ljubljana, Miklošičeva cesta 6 (nasproti hotela Union) telefon št. 37.

Restavracija v Prešernovi ulici št. 9 se priporoča v Ljubljano potujočemu občinstvu. 3407

Išče se blagajničarka, ki je obenem šani stroki in ne pod 25 let stara. — Tozadavne ponudbe naj se vpošlje na trvdka JOŽEF ELSNER, LITIJA.

Drva, meterska, žagana in cepljena se dobijo v Kolodvorski ulici št. 31.

Iščem v najem hišico z vrtno ali ljiščem ob progi v 2urni razdalji od Trebnjega, št. Janža. Straže ali Metlike za daljšo dobo. Pismente ponudbe na upravnistvo Slovenca pod št. 3851.

Voz brek, lahek, za enega ali dva resa, močan, se ceno prodasta. Seneca Jos., Domžale.

Tropinje za krmo živini izborne za med rezanico konjem ima napreda po 40 vin. kg Sever & Komp., Ljubljana. Vzorce pošljemo na zahtevo zastoj. Istotam se dobi tudi oves.

I vagon odpadkov od žage za kurje vmes tudi veliko za drugo vporabo, se odda. Postaja Tržič. Cena po dogovoru. IVAN DOVŽAN, lesna trgovina, Tržič št. 53, Gorenjsko.

Viktor Žužek

Fina Leeb

zaročena

Skofja Loka Ljubljana

Česalni salon za dame O. FET-TICH-FRANKHEIM sprejme takoj

vajenko.

ŽENITNA PONUDBA!

Vsled pomanjkanja znanja se želi akademsko izobražen uradnik, ki je ves čas služboval daleč izven domovine, tem potom seznaniti s 24—30 letno, premožno gospodično prijetne zunanosti in dobrega značaja ali pa morda vdovo brez otrok v svrhu ženitve. Cenjene dopise, za katerih tajnost se jamči pod akademsko častjo, eventualno s sliko, ki se vrne, naj se blagovoli poslati na upravo »Slovenca« pod »Domače ognjišče« 3702 do konca tega meseca.

Pošteno dekle

za pospravljanje sob in druga bišna opravila dobi službo v Ljubljani. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3711.

Kletarsko društvo v Ormožu ima napreda večjo množino sortirane zelo dobrega

Jeruzalemca

pa tudi navadna

ljutomerska vina letnik 1918.

Prispevalce za sklad S. L. S.

Globoko potrti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš preljubi sibirni oče, stari oče, gospod

Ivan Benedičič

mesar in posestnik

včeraj 19. junija ob 1/2 6 uri popoldne po dolgi mučni bolezni, previden s tolažili sv. zakramentov v 68. letu starosti, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bo v soboto 21. t. m. ob 1/2 6 uri popoldne na tukajšnje pokopališče. Sv. maše zadušnice se bodo brale v župni cerkvi. Nepozabnega očeta priporočamo v molitev in blaga spomin.

Skofja Loka, 20. junija 1919.

Žalujoči ostali.

Vr. XII. 165/19—22

V imenu Njegovega Velikanstva Kralja!

Deželno sodišče v Ljubljani je razsodilo tako:

Obtoženka Marija Siemenskova, rojena 9. januarja 1888 v Gornji Ložnici pri St. Bistrici, pristojna v Slovenji Gradec, kat., omožena, branjeva v Ljubljani, že predkaznovana, je kriva, da je meseca januarja 1919 v Ljubljani, izkoristila po vojnem stanju povzročene izredne razmere, zahtevala za 1 kg sladkorja očitno čezmerno ceno po 30 K. Zakrivila je s tem, ker je bila radi prestopka draženja že predkaznovana, pregrešek po § 20 t. 2. a cesarske naredbe z dne 24. marca 1917 št. 131 državnega zak. in se obsodi v smislu § 20 t. 2. cesarske naredbe z dne 24. marca 1917, št. 131 drž. zak., z uporabo § 260 b k. z. na 10 (deset) dni strogega zapora, poostrenega s 3 tridimi ležišči in v denarno kazen 300 (tristo) kron, v slučaju neizterljivosti na nadaljnjih 5 (pet) dni zapora; po § 45 št. 1 cit. naredbe se sodba objavi v vseh štirih ljubljanskih dnevnikih (v Slovenju, Slovenskem Narodu, Jugoslaviji in Napredu) in z nabitjem na občinski deski v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 13. maja 1919.

Trgovci, pozor!

Zamenjam hišo v Slovenjem gradu za trgovino na deželi ali v mestu. — Ponudbe pod Gerkljanski 3693 na upravo Slov.

Vila na Bledu.

Mlino št. 45, ob jezeru ležeča, z lastnim kopališčem v jezeru in čolni, se odda v najem za celo sezono od 1. julija do 30. septembra, eventualno tudi čez zimo (v villi so peči). Podrobnosti in pogoji v Ljubljani, Šelenburgova ul. št. 1/I, ali na Bledu pri „Proreimnem društvu“. 3642

Naročajte „Slovenca“!

V ponedeljek, dne 23. junija se bo oddal v zakup

lov občine Brezovica

pri Ljubljani. Pogoji se izvedo na okrajnem glavarstvu v Ljubljani.

Lov občine Zgornja Siška

se bode oddal na javni dražbi dne 23. junija t. l. ob 10. uri dopoldne pri okr. glavarstvu v Ljubljani soba št. 3.

Zupanstvo Zgornja Siška, dne 18. junija 1919.

Št. 9734.

Razglas.

V smislu § 37 občinskega reda za deželno stolno mesto Ljubljano naznanja podpisani mestni magistrat, da so proračuni mestne občine za čas od 1. julija 1919 do 30. junija 1920, in sicer:

- 1.) mestnega zaklada,
 - 2.) ubožnega zaklada,
 - 3.) zaklada meščanske imovine,
 - 4.) ustanovnega zaklada,
 - 5.) mestne pehotne vojašnice,
 - 6.) mestne klavnice,
 - 7.) mestnega vodovoda,
 - 8.) amortizacijskega zaklada mestnega loterijskega, posojila,
 - 9.) mestne elektrarne,
 - 10.) mestne plinarne,
 - 11.) mestnega pogrebnega zavoda,
 - 12.) mestne zastavljavnice in
 - 13.) mestne priprege,
- dogotovljeni ter so občanom štirinajst dni, t. j. od 18. junija do 1. julija 1919 v prostorih mestnega knjigovodstva na vpogled. O ugovorih, ki bi bili glede proračunov pravočasno prijavljeni, bo razsojal občinski svet.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 16. junija 1919.

Oznaniša „Union - Propaganda“, Maribor.

Novost, svetovni predmet, se da trgovcem, potnikom in večim osebam v razpečavanje. Stalni, sijajni zaslužek. Pojasnila se dobe pod „Lue“ za 25 K od „Union - Propaganda“, Maribor.

Restavracija

pri

„Zvezdi“

(preje Ferlinc).

Podpisana naznanjava, da je **nov urejeni**

vrt, vrtni salon in kegljišče zopet odprto.

Priporočava se posebno preč. duhovščini, kakor tudi gostom z dežele. Postrežba točna in solidna. Velisposlovanjem

Peter in Josipina Košak.

Izdaja konzorcij „Slovenca“.

Govci, pozor!

V ponedeljek dne 23. t. m. se odda pri okr. glavarstvu v Ljubljani v zakup **lov želimeljske občine,** ki so ga imeli doslej vsa leta v posesti Nemci. Lovišče je zelo bogato in se pričenja 4 km od Škofljice.

Nakup**masti**

dobre kakor tudi pokvarjene. Loj, pokvarjeno slanino, repno in bučno olje, sploh vsako masčobo se kupi bodisi dobro ali pokvarjeno v vsaki množini proti takojšnjemu plačilu in povzetju. — Ponudbe z navedbo cene in množine se prosijo pod „Masčoba“ na upravo tega lista. 3703

3 vagone suhih desk

smrekovih, proda do 30. t. m. tvrdka in veleposestvo Karl Poganč, Miklavc, Koroško. Blago se nahaja poleg kolodvora. — V službo za takojšen nastop pa se sprejme en **knjigovodja in pek.** Oglase sprejema Josip Rutar, od vlade nastavljeni nadzornik istotam.

III PREPRODAJALCI!!!

Kremo za čevlje, vazelino za čevlje, cigaretni papir, cigaretno tulčico, pisemski papir v mapah, fino toaletno milo in drugo blago dobite pri **MAHLER i OPLATKA,** agenturni i komisioni posao, Zagreb, Jelačićev trg 28 poleg Narodne kavana.

Seno in slamo

kupuje po dnevnih cenah vsako množino izvozna in uvozna družba „Impex“ v Ljubljani, kjer se je ustanovil poseben oddelek za seno in slamo. 3674 (3)

Galico

na drobno in debelo prodaja najboljše vrste po dnevnih cenah izvozna in uvozna družba „Impex“ v Ljubljani. 3673 (3)

3691

Konje za klanje

kupujem po najvišjih dnevnih cenah. V slučaju, da se konj ponesreči, ga pridem tudi na lice mesta zaklat. — **Rudolf Pušnik, Ljubljana, Rimska cesta št. 19.** 3621

Nova kočija

na oljate osi in z usnjem oblečena, pol **koleselj** in en navadni, kriti se po ugodni ceni prodajo. Jernej Pirnat, kovač in kolar, Sred. Jarše pri Domžalah. 3620

Skladiščnik

za večje skladišče z lesom se sprejme. Reflektira se na prvovrstno moč, ki ima v tej stroki že večletno prakso. Ponudbo je nasloviti na

3671 „Impex“, Ljubljana (3)

Sprejme se več provizijskih

potnikov

dobro vpeljanih v mestu in na deželi za razpečevanje

kreme za čevlje.

Ponudbe pod „Krema“ se prosijo na Anončno ekspedicijo, Al. Matelič, Ljubljana. 3636

Trgovski pomočnik

železninske stroke se sprejme takoj pri tvrdki 3563

SCHNEIDER & VEROVŠEK, trgovina železnine v Ljubljani.

Klavirje, pianine, harmonije, violine, citre, harmonike, strune itd. — ima v velikanski zalogi

ALFONZ BREZNIK

učitelj Glasbene Mstice in edini zaprišezni strokovnjak, LJUBLJANA, Kongresni trg 15 (nasproti munske cerkve). 1816

Krompir in fižol

kupuje v vsaki množini

izvozna in uvozna družba „Impex“ v Ljubljani. 3672 (3)

Koncertni glasovir

Marschall, brezhibno ohranjen, palisander z vložkami iz medu in biseruice, izboren v glas, je na prodaj. Ponudbe na upravnistvo pod „Marschall“ št. 3641.

Večja množina karbida

se dobi pri **BREZNIK & FRITSCH,** trgovina z železnino v Ljubljani, Frančevo nabrežje št. 1 pri franciskanskem mostu. 5189

Znameniti in zdravilni vrelci

Krapinske Toplice

Hrvatsko

zdravilo z gotovim uspehom vse vrste revmatizma, bolečine v kosteh, ishlasa in vseh vrst posledic, delujejo izvanredno dobrodejno na živčni sistem (nevraastenija, neuralgija, histerija, boli v kosteh) — izboljšujejo kronične bolezni mehurja, kronično otrovanje krvi in kožnih bolezni. Nadalje delujejo povoljno na nervoznost pri ženskih, pri kroničnem upadanju maternice itd. Pobljžnja pojasnila daje in pošilja brezplačno kopalniško prospekte ravnateljstvo. 2597

Dobrodejno

deluje, boli oblažuje, krepi, osvežuje, oživlja in pri ranah, oteklinah in opečeninah hladilno vpliva Fel-lerjev

Elza-fluid

6 dvojnih ali 2 specialni stekli. 24 K. Prebavo pospešujejo, odvajanje urejujejo in pri vseh žledodnih težkočah najhitreje učinkujejo Fel-lerjeve rabarbara

Elza-kroglice

6 skatljic 12 K — v. Edino prave pri lekarnarju E. V. FEL-ler, Stubica, Elza trg št. 134 (Hrv. Zagorje). Omot in poštnina se računa posebej najceneje. Kdor naroči več obnem, prihrani mnogo. V

Priporoča se tvrdka

Ljubljana**JOS. PETELINC**

— Sv. Petra nasip 7. 2569

Tovarniška zaloga šivalnih strojev za vsako obrt in rodbinsko rabo ter posameznih delov; igle, olje in potrebščine za šivilje.

Razglas.

Pri rudniku Brezno-Hudajama trboveljske premogokopne družbe se razpisujejo sledeča mesta za takojšnji nastop:

1. enega rudniškega inženirja z dovršeno rudarsko visoko šolo in državno skušnjo,
2. enega jamomerskega poduradnika z rudarsko šolsko izobrazbo, znanjem vseh zadevnih na- in podnevnih merskih del ter leporisanjem,
3. enega računskega poduradnika z dopadljivo pisavo in znanjem vsega materialnega in meznega računstva,
4. treh jamskih paznikov z rudniško šolsko izobrazbo.

Samo prosilci, kateri odgovarjajo pogojem, imajo prakso, so slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi zmožni, naj pošljejo svoje lastnoročno pisane prošnje s priložitvijo prepisov spričeval — kateri se ne vrnejo — ter z navedbo domovinstva in kdaj morejo službo nastopiti, ter z zahtevo plače, in sicer za 1. na trboveljsko premogokopno družbo reprezentanca v Ljubljani; za 2.—4. na rudniško vodstvo Brezno-Hudajama trboveljske premogokopne družbe v Laškem, Spod. Štajersko.

Rimske Toplice

Postaja južne železnice. Pričetek sezone 1. maja.

Najmočnejše zdravilišče akvaterm. Stajerske. 362 do 375 stopinj učinkuje kakor toplice v Gastein-u itd. proti protinu, revmatizmu, ženskimi in živčnim boleznim, slabostim, poškodbam, influenci in drugim posledicam. Mirna subalpin. podnebje. Izvrstna oskrba, ceno stanovanje. Železniška zveza od Zagreba 3, od Ljubljane 2 uri. Pojasnila daje na vprašanja brezplačno ravnateljstvo kopalnišča, postaja Rimske Toplice.

Nekaj vagonov oglja

ki naj bi se dobavilo v mesecih junij in julij, postavljeno na kolodvor, plačljivo pri oddaji, se tako kupi. Ponudbe na Zangger, Celje.

Zvepleno kopalnišče

VARAŽDINSKE TOPLICE (HRVATSKA)

Železniška in poštna postaja, telefon, brzovav.

Nov zdraviliški hotel.

Električna razsvetljava.

Staroznano, radioaktivno zdravilišče z žveplom (Schwefel-therme) + 58° C priporočeno proti protinu, revmatizmu, ishlasi i. l. d. Zdravljenje s pitno vodo pri boleznih v vratu, grlu, prsih, jetrih, želodcu in črevesnih boleznih. Elektr. masaža, blatne, ogljikovo kisle in solne kopeli. — Odprto celo leto. — Krasna okolica. — Mod. oprema. — Novi hoteli. — Prospekte gratis. — Zdravil. zdravnik dr. J. Lochert.

Metle

z držajem, križce za ribanje iz sirka, postavljeno v Veliko Gorico, nudi za trgovce Prva hrvatska tvornica metala i četaka, Velika Gorica.

Pletilna tovarna Vilibald Ehrenreich & Co.

Dunaj VI., Stumpergasse št. 42

Oddajajo se stalno športni predmeti (sweater, telovniki za gospode, damske jopice, boleros itd.), kakor nogavice, moške kratke nogavice, rokavice itd. itd. 3477 (3)

Vprašanja na zgorajšnjo tvrdko!

Drogerija.

J. C. Rotar

Ljubljana

Wolfova ul. 3.

Fotomanufaktura.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6 obrestuje hranilne vloge po čistih

2%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enostotisoč kron rezervnih zakladov.

Posojila se dovoljujejo po 4 do 50%.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Odgovorni urednik Mihael Moškerc v Ljubljani.

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.